

*BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KANTON SREDIŠNJA BOSNA
URED ZA EUROPSKE INTEGRACIJE, FONDOVE,
ODNOSE S JAVNOŠĆU I KVALITETU PREMA
MEĐUNARODNOM STANDARDU*

*БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ФЕДЕРАЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
СРЕДЊОБОСАНСКИ КАНТОН
УРЕД ЗА ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ, ФОНДОВЕ
ОДНОСЕ СА ЈАВНОШЋУ И КВАЛИТЕТ ПРЕМА
МЕЂУНАРОДНОМ СТАНДАРДУ*

*BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
SREDNJOBOSANSKI KANTON
URED ZA EVROPSKE INTEGRACIJE, FONDOVE,
ODNOSE S JAVNOŠĆU I KVALITET PREMA
MEĐUNARODNOM STANDARDU*

Godišnji izvještaj o razvoju sa pregledom provedbe Strategije razvoja Srednjobosanskog kantona

Izvještaj za 2017. godinu

Septembar 2018. godine

Sadržaj

1. UVOD	4
2. STEPEN RAZVOJA KANTONA	6
2.1. Indeks razvijenosti.....	9
2.2. Demografske karakteristike.....	11
2.3. Privredni pokazatelji.....	13
2.4. Društveni pokazatelji.....	22
2.5. Okoliš i infrastruktura	27
3. SISTEM UPRAVLJANJA RAZVOJEM	32
3.1. Institucionalni kapaciteti za razvoj.....	32
3.2. Izazovi u upravljanju razvojem	33
4. PREGLED PROVEDBE STRATEGIJE ZA PRETHODNU GODINU	34
4.1. Struktura strategije	34
4.2. Kratki sažetak Akcionog plana 2016.-2018. godina.....	34
4.3. Ukupan pregled provedbe Strategije za 2017. godinu.....	36
4.4. Pregled provedbe po ciljevima i prioritetima za 2017. godinu.....	39
4.4. Pregled finansijskih ulaganja za 2016. i 2017. godinu	40

Lista priloga

Prilog 1 – Izvještaj o implementaciji Strategije razvoja Srednjobosanskog kantona
2016. –2020. godina za 2017. godinu (makroindikator razvoja)

Prilog 2 – Sektorski indikatori razvoja

Broj završenih projekata po prioritetnim ciljevima

Oznaka	Naziv prioritetnog cilja	Broj završenih projekata
P.C.1.1.	Unaprijediti korištenje raspoloživih prirodnih potencijala za razvoj poljoprivrede, šumarstva i prehrambene industrije	1
P.C.1.2.	Unaprijediti zaštitu i korištenje šuma	1
P.C.2.1.	Poboljšati kvaliteta postojećih zdravstvenih usluga	5
P.C.2.3.	Poboljšati kvaliteta obrazovanja	1
P.C.2.4.	Smanjiti opasnost od kažnjivih i devijantnih ponašanja i povećati stepen sigurnosti građana Kantona	6

Lista tabela i slika

Tabela 1. Pregled makroindikatora razvoja SBK u periodu 2013.-2017. godina.....	7
Tabela 2. Tabela 2. Osnovni indikatori razvoja SBK i Federacije BiH u periodu 2014.–2017. godina.....	8
Slika 1. Prikaz kretanja broja zaposlenih i broja nezaposlenih u SBK u periodu 2013.-2017.godina.....	9
Tabela 3. Rang razvijenosti Federacije BiH po kantonima u 2017. godini	10
Tabela 4. Indeks razvijenosti Srednjobosanskog kantona u periodu 2014. - 2017. godina.....	10
Slika 2. Prikaz kretanja indeksa razvijenosti SBK u periodu 2014.-2017. godina	10
Tabela 5. Indeks razvijenosti općina Srednjobosanskog kantona u 2017. godini	11
Tabela 6. Gustina naseljenosti stanovništva u SBK u periodu 2014-2017. godina.	12
Tabela 7. Prirodni priraštaj u SBK i FBiH u periodu 2014. - 2017. godina.	13
Tabela 8. Pregled pokazatelja ekonomskog razvoja u SBK za period od 2014.-2017. godina.	13
Tabela 9. Pregled broja nezaposlenih osoba po stepenu stručnog obrazovanja na dan 31.12.2017. god.	15
Tabela 10. Pregled zaposlenih, nezaposlenih i plata na nivou godišnjeg prosjeka u SBK.....	16
Tabela 11. Industrijska proizvodnja po godinama u SBK i FBiH.	17
Tabela 12. Pokazatelji uvoza i izvoza u SBK i FBiH u periodu 2014.-2017. godina.	18
Tabela 13. Struktura poslovnih subjekata u SBK i FBiH u periodu 2013.-2017.godina.....	19
Tabela 14. Pregled prinosa usjeva i voća u SBK u periodu 2014-2017. (t)	20
Tabela 15. Brojno stanje stoke u SBK u periodu 2014. - 2017. godina	21
Tabela 16. Pregled broja dolazaka i noćenja turista prema vrstama objekata u SBK u periodu 2014.-2017.	21
Tabela 17. Pregled pokazatelja društvenog razvoja u SBK za period od 2014.-2017.godina	22
Tabela 18. Broj penzionera i iznos penzija SBK i Federaciji BiH za period 2014.-2017.godina.	24
Tabela 19. Poreski prihodi u SBK i FBiH po godinama	24
Tabela 20. Pregled osnovnog obrazovanja u SBK u periodu 2014.-2017. godina	26
Tabela 21. Pregled srednjeg obrazovanja u SBK i FBiH periodu 2014.-2017.godina	26
Slika 3. Broj učenika osnovnih i srednjih škola na 1.000 stanovnika u SBK za period 2014.-2017. godina	25
Tabela 22. Pregled broja zdravstvenih radnika po djelatnostima u SBK i FBiH u periodu 2014.-2017. godine. .	27
Tabela 23. Pokazatelji okoliša i infrastrukture SBK za period 2014.-2017. godina.....	28
Slika 3. Investicije iz oblasti vodovodne i kanalizacijske infrastrukture SBK za period 2014.-2017. godina	30
Tabela 24. Pregled broja prevezenih putnika i robe na području SBK u periodu 2014.-2017. godina.	31
Tabela 25. : Iznos planiranih sredstava za realizaciju projekata uz Strategije Akcionim planom 2016.-2018.....	35
Tabela 26. Pregled broja projekata po strateškim ciljevima u Akcionom planu 2016.-2018. godina.. ..	35
Tabela 27. Ostvareni rezultati u 2017. godini	36
Tabela 28. Pregled implementacije projekata iz Strategije razvoja SBK 2016-2020. u 2017. godini.....	39
Tabela 29. Pregled planiranih i realiziranih sredstava za strateške projekte i mjere u 2016. godini	40
Tabela 30. Pregled planiranih i realiziranih sredstava za strateške projekte i mjere u 2017. godini	41

1. UVOD

Strategija razvoja Srednjobosanskog kantona za period 2016.–2020. godine ključni je strateško-planski dokument Srednjobosanskog kantona (SBK), koji treba poticati i usmjeravati budući rast i razvoj kantona, te predstavlja osnovu za izradu detaljnih planova i programa u pojedinim sektorima, kreira osnovu za praćenje napretka, te potiče na saradnju i dogovor u planiranju različitih nivoa vlasti i društveno-ekonomskih partnera.

Ostvareni rezultati razvoja koji proizlaze iz implementacije Strategije razvoja, mogu biti vidljivi i mjerljivi jedino ukoliko se sistemski provodi praćenje i vrednovanje realizacije strategije. Rezultati prikazani u izvještaju o razvoju imaju osnovni cilj da prikažu trenutno stanje, stanje napretka i razvoja SBK, a isti bi trebali poslužiti kao buduća vodilja Vladi SBK ka daljem razvojnom planiranju i aktivnostima. Da bi se postigao gore navedeni cilj, te postiglo povezivanje razvojnih politika i politika Vlade SBK sa provedbom mjera Strategije, Ured za evropske integracije, fondove, odnose s javnošću i kvalitet prema međunarodnom standardu Srednjobosanskog kantona (Ured), vrši pripremu izvještaja o razvoju i pregleda provedbe Strategije razvoja SBK.

Izvještaj o razvoju sa pregledom provedbe Strategije razvoja SBK 2016.-2020. godina za 2017. godinu pripremljen je prema Programu rada Ureda za 2018. godinu, a u skladu sa Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH (“Službene novine Federacije BiH”, broj: 32/17).

Izvještaj je sveobuhvatan, analizira ekonomski, društveni, infrastrukturni i okolišni aspekt razvoja, te predstavlja svojevrsnu situacionu analizu koja se naslanja na Strategiju razvoja SBK i time obezbjeđuje kontinuitet u analizi i izvještavanju sveukupnog razvoja, ali i polaznu osnovu za pripremu novog trogodišnjeg akcionog plana za implementaciju Strategije za period 2019.-2021. godine.

Izvještaj se sastoji od dva dijela koja zajednički čine jednu cjelinu i omogućuju praćenje razvojnih trendova i stepen provedbe strategije:

- I dio prati osnovne makroekonomske pokazatelje razvijenosti SBK te ukazuje na stepen razvijenosti SBK,
- II dio predstavlja stepen implementacije provedbe strateških ciljeva, prioriteta i definiranih mjera, odnosno projekata i aktivnosti iz Strategije razvoja, sa akcentom na prioritete i strateške ciljeve.

Prilikom izrade izvještaja proveden je niz aktivnosti prikupljanja podataka, koji se prvenstveno zasniva na relevantnim statističkim podacima publikovanim od strane Federalnog zavoda za statistiku, Federalnog zavoda za programiranje razvoja, te izvještajima o radu ministarstava SBK.

Ovaj Izvještaj je izrađen uz podršku Projekta integriranog lokalnog razvoja (ILD), koji predstavlja zajednički projekat Vlade Švicarske i Razvojnog programa Ujedinjenih naroda u Bosni i Hercegovini (UNDP). Sadržaj ove publikacije, kao i nalazi prikazani u njoj, ne odražavaju nužno stavove Vlade Švicarske niti UNDP-a.

2. STEPEN RAZVOJA KANTONA

Definisana vizija razvoja SBK odražava namjeru i širinu promjena koje građani SBK žele u narednom vremenskom periodu.

Vizija razvoja SBK glasi: „*Iz srca Bosne ključa ljepota i dobrotu čovjeka, bogatstvo prirode, gdje se ugodno živi i svaki čovjek ima priliku za uspjeh.*“

Vizija objedinjava geostrateški centralni položaj SBK u srcu Bosne, vrijednost i dobrotu ljudi, veliko prirodno bogatstvo, te težnju SBK da postane prostor ugodnog življenja koji pruža priliku za uspjeh. SBK svoj razvoj temelji na industrijskim i ljudskim resursima, prirodnim i turističkim potencijalima te bogatom kulturnohistorijskom naslijeđu i nezagađenoj prirodi. Takav razvoj karakterišu princip održivosti i integracije, gdje svaki sektor zadržava svoje osnovne razvojne ciljeve, a zajedno ih ostvaruju u obliku uravnoteženog razvoja.

Na osnovu strateških fokusa i vizije SBK definisana su tri strateška cilja koji osiguravaju sinergijske efekte između ekonomije, okoliša i društva, uz puno uvažavanje interesa lokalne uprave. Oni imaju prepoznatljiva sektorska težišta, ali su istovremeno integralni i povezujući.

Strateški ciljevi SBK 2020:

1. Ojačati privredni sektor održivim korištenjem raspoloživih potencijala, prirodnih resursa, naslijeđa i tradicije
2. Unaprijediti kvalitet življenja i održivog društvenog okruženja
3. Poboljšati infrastrukturu, komunalne usluge i stanje okoliša

S ciljem realizacije zacrtanih strateških ciljeva, za svaki od njih definisan je set prioriteta koji trebaju doprinijeti ostvarenju vizije. Mjerenje njihove realizacije se prati kroz promjene nekoliko ključnih pokazatelja koji su definisani zajedno s početnim i ciljanim vrijednostima.

Ocjena trenutnog stanja i kretanja razvoja SBK će se upravo posmatrati kroz stepen ostvarenja strateških ciljeva i njihovog doprinosa pozitivnim promjenama na ključnim pokazateljima stepena razvoja.

Tabela 1. Pregled makroindikatora razvoja Srednjobosanskog kantona u periodu 2013.-2017. godina

OSNOVNI INDIKATORI RAZVOJA	Indikator	2013	Polazno stanje	2015	2016	2017
			2014			
INDEKS RAZVIJENOSTI	indeks	78,1	78,5	77,2	83,7	83,4
Stanovništvo	broj	273.176	252.573	251.714	251.973	251.434
Zaposlenih stanovnika (prosjeak)	broj	38.975	40.745	41.615	43.474	46.518
	%	48,3	49,4	50,4	52,9	54,8
Nezaposlenih stanovnika	broj	41.711	41.804	40.848	38.748	36.799
	žene	18.717	19.137	19.199	19.199	18.719
	%	51,7	50,6	49,6	47,1	45,2
Bruto domaći proizvod u mil ¹	iznos	1.276	1.304	n/a	n/a	n/a
	po glavi	5.044,00	5.163,00	n/a	n/a	na/
Investicije na teritoriji kantona u hilj.	iznos	185.000	251.880	214.540	194.281	n/a
Broj privrednih društava/1000 stanovnika	broj	16	18	18	19	20
Broj obrta/1000 stanovnika	broj	22	25	25	21	20
Prosječna neto plaća u KM	iznos	698	678	673	678	698
Broj učenika osnovnih škola /1000 stanovnika	broj	93	90	87	85	83
Broj učenika srednjih škola /1000 stanovnika	broj	53	49	45	42	40
Socijalni i zdravstveni transferi po glavi stanovnika	po glavi	-	19,68	39,17	39,97	40,7
Broj ljekara/1000 stanovnika	omjer	1,18	1,29	1,41	1,42	1,55
Iznos realiziranih sredstava za prioritete iz razvojne strategije u hilj.	iznos	-	-	-	17.220	25.591

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

Ključni makroindikator razvoja ukazuju da SBK u proteklom periodu karakteriše blagi rast određenih pokazatelja razvoja.

SBK nekoliko godina unazad zauzima 7. mjesto u Federaciji BiH po indeksu razvijenosti. Nakon pada vrijednosti indeksa razvijenosti u 2015. u odnosu na 2014. godinu, zabilježeno je značajno povećanje u 2016. godini na vrijednost od 83,7, dok je u 2017. godini vrijednost indeksa zabilježila blagi pad na 83,4. U skladu sa prisutnim trendovima u cijeloj BiH i na području SBK vidljiv je pad broja stanovnika, uzrokovan kako smanjenim natalitetom tako i odlaskom stanovništva sa područja SBK. Na navedenu problematiku ukazuje i kontinuirano smanjenje broja učenika na 1.000/stanovnika.

U Tabeli 2. su prikazani osnovni indikatori razvoja SBK i FBiH u periodu 2014.-2017. godina, kao i učešće Srednjobosanskog kantona u osnovnim indikatorima razvoja Federacije BiH.

¹ Nadležne institucije od 2015. godine više ne izračunavaju iznos BDP-a za kantone

Tabela 2. Osnovni indikatori razvoja SBK i Federacije BiH u periodu 2014. - 2017. godina

	SBK				Federacija BiH				Učešće kantona u FBiH			
	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017
Površina u km ²	3.189	3.189	3.189	3.189	26.111	26.111	26.111	26.111	12,2	12,2	12,2	12,2
Stanovništvo (prisutno) u hilj. (proj.sred.god.)	253	252	252	251	2.337	2.209	2.206	2.201	10,8	11,4	11,4	11,4
Poreski prihodi u mil. KM ²	18,4	19,7	25,7	26	282,5	290,6	344,6	358,9	6,4	6,8	7,5	7,2
Poreski prihodi po stanovniku u KM	72,9	78,3	102,2	103	120,9	124,5	156,2	71	60,3	62,9	65,4	63,1
Industrijska proizvodnja - indeks	104,9	106,2	104,6	98,5	100,1	102,2	102,6	103,8	104,8	103,9	101,9	94,9
Izvoz robe - u 000 KM	579.000	658.339	702.350	715.158	5.778.901	6.142.381	6.259.782	7.254.540	10,0	10,7	11,2	9,8
Uvoz robe - u 000 KM	816.000	914.282	932.042	974.872	10.353.991	10.678.330	10.925.411	12.435.049	7,9	8,6	8,5	7,8
Pokrivenosti uvoza izvozom u %	71	72	75,4	73	55,8	57,5	57,3	58,34	127,2	125,2	125,1	125,1
Trgovinski bilans u 000 KM (deficit)	-237.000	-255.944	-229.692	-259.714	-4.575.090	-4.536.949	-4.665.629	-5.180.509	5,2	5,6	4,9	5
Zaposlenost - prosjek	40.745	41.615	43.474	46.518	443.587	450.121	457.974	467.894	9,4	9,2	9,5	9,9
Radno sposobno stanovništvo (15-64)	172.119	179.464	178.978	180.126	1.611.718	1.560.192	1.556.536	1.550.130	10,7	11,5	11,5	11,6
Radna snaga - broj	82.459	82.463	82.222	82.831	835.852	839.986	830.181	825.865	9,9	9,8	9,9	10
Stepen registrovane zaposlenosti u % ³	23,7	23,2	24,3	25,2	27,5	28,9	29,4	30,2	87,8	86,8	83,4	83,4
Stepen aktivnosti u % ⁴	48	45,9	45,9	46	51,9	53,8	53,3	53	92,5	92,1	86,8	87
Nezaposlenost - broj sa stanjem 31.12.	41.804	40.848	38.748	36.799	392.265	389.865	372.207	357.971	10,7	10,5	10,4	10,2
Stepen registrovane nezaposlenosti u % ⁵	50,6	49,5	47,1	45,2	46,9	46,4	44,8	43,3	107,8	106,7	104,4	104,4
Plata - prosječna u KM	678	673	678	698	833	830	839	860	81,4	81,1	80,8	81,2
Penzija - prosječna u KM	358	359	361	365	365	366	369	403,6	98,1	98,1	97,8	90,4
Broj penzionera - broj sa stanjem 31.12.	38.048	38.457	38.916	39.062	394.900	402.044	409.335	346.538	9,6	9,6	9,5	11,2
Broj poslovnih subjekata - broj sa stanjem 31.12.	10.740	10.908	10.225	9.911	129.315	131.291	134.019	135.339	10,6	10,6	9,7	7,3
Ostvarene investicije u stalna sredstva u mil. KM ⁶	234,1	194	n/a	n/a	3.153	2.495	2.876	n/a	7,4	7,8	n/a	n/a
Stepen investiranja ⁷	18	n/a	n/a	n/a	17,7	15,1	n/a	n/a	101,4	n/a	n/a	n/a

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

² Poreski prihodi obuhvataju prihode od poreza (porezi građana i porezi na dohodak).

³ Stepem zaposlenosti se računa u odnosu na radno sposobno stanovništvo.

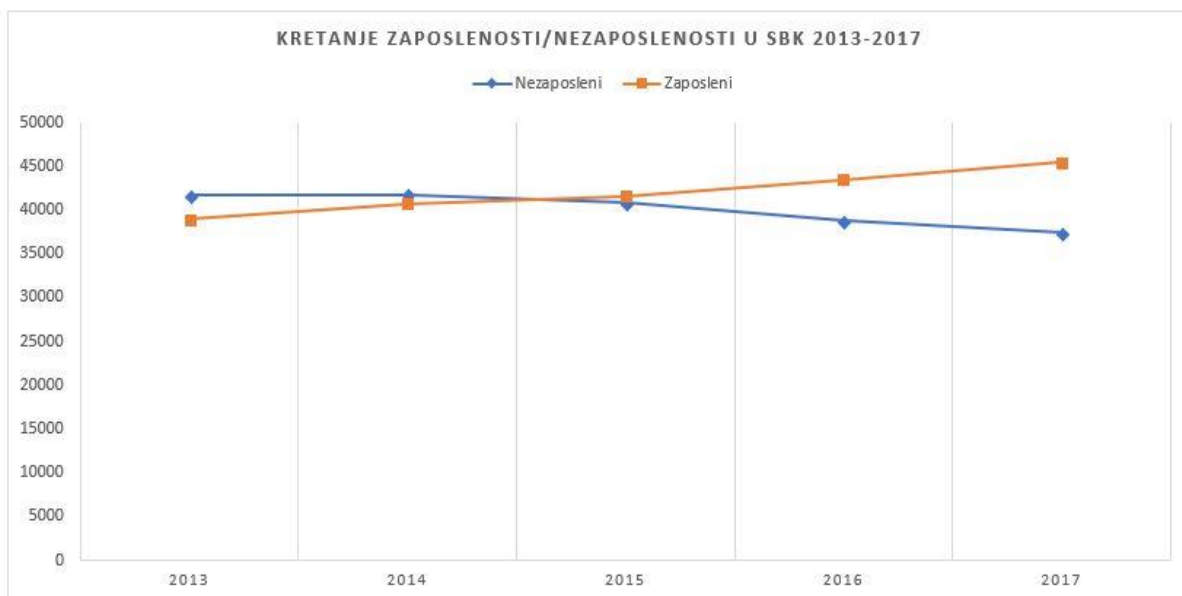
⁴ Stepem nezaposlenosti se računa u odnosu na radnu snagu.

⁵ Stepem aktivnosti = radna snaga / radno sposobno stanovništvo * 100 (ILO metodologija). Pokazuje % aktivnosti radne snage na tržištu rada.

⁶ Ostvarene investicije u stalna sredstva = Materijalna st. sr. + Nematerijalna st. sr. + Troškovi prijenosa vlasništva zemljišta. Investicije FBiH za 2017. godinu još uvijek nisu dostupne.

⁷ Stepem investiranja predstavlja odnos investicija i GDP-a. (Od 2015. godine se ne obračunava GDP na nivou kantona)

Ohrabruje činjenica, da je periodu 2013.-2017. godine zabilježeno konstantno povećanje broja zaposlenih, te je taj pokazatelj u 2017. godini dostigao broj od 46.518 zaposlenih osoba, što je za 3.044 više nego u 2016. godini. Navedeno je od 2014. godine praćeno i konstantnim smanjenjem broja nezaposlenih. Iako i dalje visoka, stopa registrovane nezaposlenosti u SBK u 2017. godini iznosila je 45,2% i manja je za oko 2% u odnosu na 2016. godini.

Slika 1. Prikaz kretanja broja zaposlenih i broja nezaposlenih u SBK u periodu 2013.-2017. godina

2.1. Indeks razvijenosti

Federalni zavod za programiranje razvoja (u daljem tekstu FZZPR) analizira razvijenost kantona spram nivoa razvijenosti prosjeka Federacije BiH i to iskazuje indeksom razvijenosti.

Rang razvijenosti kantona se radi na osnovu 5 pokazatelja, a to su: stepen zaposlenosti, stepen nezaposlenosti, broj učenika osnovnih i srednjih škola na 1.000 stanovnika, odsutno stanovništvo u odnosu na 1991. godinu i poreski prihodi po općinama po glavi stanovnika.

Iako je SBK u 2017. godini po izračunu Federalnog zavoda za programiranje razvoja sa visinom indeksa razvijenosti od 83,4 zadržao sedmo mjesto na listi razvijenosti kantona Federacije BiH, zabilježen je blagi pad u odnosu na 2016. godinu, kada je posmatrani indeks razvijenosti iznosio 83,7 u odnosu na FBiH (Tabela 3).

Tabela 3. Rang razvijenosti Federacije BiH po kantonima u 2017. godini

Rang	Kantoni	Stepen zaposlenosti u %	Stepen nezaposlenosti u %	Broj učenik /osn+ sred/ na 1000 stanovnika	Poreski prihodi po glavi stanovnika	Indeks odsutnog stanovništva	Federacija BiH = 100					Indeks razvijenosti
							Stepen zaposlenosti	Stepen nezaposlenosti	Broj učenika na 1000	Poreski prihodi po glavi stanovnika	Odsutno stanovništvo	
1	Kanton Sarajevo	45,5	33,9	126	292	-15,2	150,7	121,9	104,4	179,2	124,9	136,2
2	Zapadno-hercegovački kanton	28,4	38,2	122	167	5,3	94,0	112,0	101,0	102,5	226,2	127,1
3	Hercegovačko neretvanski kanton	32,2	40,0	116	216	-18,4	106,6	107,8	95,7	132,7	109,1	110,4
4	Tuzlanski kanton	27,3	50,4	122	116	-10,8	90,6	83,8	100,9	70,9	146,3	98,5
5	Bosansko-podrinjski kanton	42,5	32,9	122	205	-43,6	140,8	124,0	100,7	126,0	-15,9	95,1
6	Zeničko-dobojski kanton	29,3	46	132	90	-25	97,0	93,8	109,1	90,0	76,8	93,3
7	Srednjobosanski kanton	25,2	45,2	124	63	-25,8	83,6	95,8	102,1	63,4	72,2	83,4
8	Unsko-sanski kanton	17,4	55,5	116	63	-21,5	57,7	72	95,9	62,7	93,3	76,3
9	Posavski kanton	19,7	45,1	81	60	-33,2	65,3	95,9	66,9	59,9	35,7	64,8
10	Kanton br. 10	16,6	47,2	81	54	-29,9	55	91	66,6	53,8	52,2	63,7
	Federacija BiH	30,2	43,3	121	100	-20,2	100	100	100	100	100	100,0

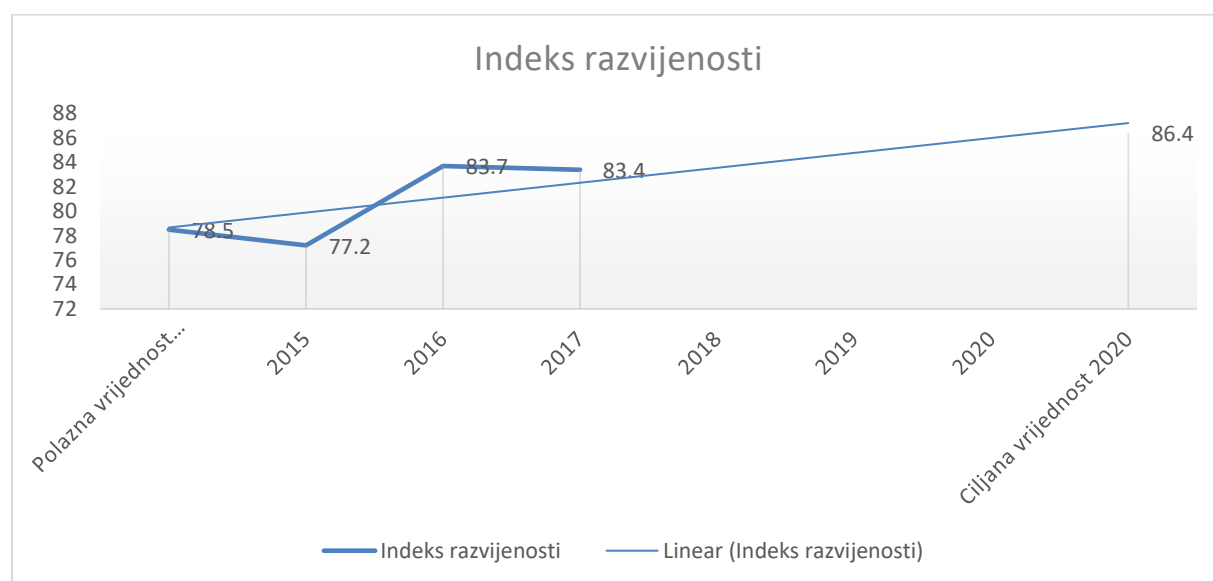
Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

U Tabeli 4. prikazano je kretanje vrijednosti indeksa razvijenosti SBK u periodu 2014.- 2017. godina sa ciljnom vrijednošću u 2020. godini.

Tabela 4. Indeks razvijenosti Srednjobosanskog kantona u periodu 2014. - 2017. godina

	Polazna vrijednost						Ciljana vrijednost
Godina	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Indeks razvijenosti SBK	78,5	77,2	83,7	83,4	/	/	86,4

Na slici 2. grafički su prikazane promjene vrijednosti indeksa razvijenosti Srednjobosanskog kantona u periodu 2014-2017. godina.

Slika 2. Prikaz kretanja indeksa razvijenosti SBK u periodu 2014.-2017. godina

SBK je nakon pada vrijednosti indeksa razvijenosti u 2015., zabilježio značajno povećanje vrijednosti navedenog indeksa u 2016. godini na 83,7, a najvećim dijelom zbog povećanja stepena zaposlenosti i poreskih prihoda po glavi stanovnika. Neophodna je značajnije postizanje razvojnih prioriteta kako bi se do 2020. godine ostvarila ciljana vrijednost od 86,4, ali je evidentno da je već ostvaren značajan iskorak.

Pokazatelji razvijenosti jedinica lokalne samouprave u SBK prikazani su u Tabeli 5.

Tabela 5. Indeks razvijenosti općina Srednjobosanskog kantona u 2017. godini

Rang	Općine	Stepen zaposlenosti u %	Stepen nezaposlenosti u %	Broj učenik /osn+ sred/ na 1000 stanovnika	Poreski prihodi po glavi stanovnika	Indeks odsutnog stanovništva	Federacija BiH = 100					Indeks razvijenosti
							Stepen zaposlenosti	Stepen nezaposlenosti	Broj učenika na 1000 stanovnika	Poreski prihodi po glavi stanovnika	Odsutno stanovništvo	
1	Vitez	33,8	39,8	117	57	-7,2	112,1	108,1	96,5	57,4	164,6	107,7
2	Kiseljak	27	38,3	136	87	-15,4	89,6	111,6	112,2	87,1	123,5	104,8
3	Travnik	35,7	35,2	148	80	-24,6	118,2	118,9	122,1	79,8	78,4	103,5
4	Kreševo	38,8	29,6	115	73	-24,3	128,7	131,6	95,3	72,8	79,6	101,6
5	Busovača	15,8	58,2	116	64	-5,9	52,5	65,8	95,5	63,7	171	89,7
6	Novi Travnik	21,4	48,5	119	82	-22,7	71	88,1	98,4	82	87,8	85,5
7	Gornji Vakuf - Uskoplje	19,6	49,6	111	50	-19	64,9	85,5	91,5	50,1	106,2	79,6
8	Fojnica	23,1	49,2	116	61	-27	76,6	86,5	96,1	60,9	66,5	77,3
9	Bugojno	21,1	54	128	49	-33,5	69,8	75,4	106,1	48,7	34,1	66,8
10	Jajce	17,4	51,6	101	45	-37,8	57,6	80,9	83,8	45,3	13	56,1
11	Donji Vakuf	18,2	60,2	117	38	-43,3	60,3	61,2	96,6	37,6	-14,4	48,3
12	Dobretići	2,9	69,7	3	13	-66,9	9,8	39,2	2,6	13,4	-131,3	-13,3
Srednjobosanski kanton		25,2	45,2	124	63	-25,8	83,6	95,8	102,1	63,4	72,2	83,4

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

Najrazvijenija općina u SBK je Vitez koja ima višestruko veće vrijednosti stepena zaposlenosti kao i poreskih prihoda po glavi stanovnika, u odnosu na općinu Dobretići, koja je rangirana na posljednjem mjestu i spada u grupu izuzetno nerazvijenih općina u Federaciji BiH.

2.2. Demografske karakteristike

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku u 2017. godini (stanje 30.06.2017. godine) na području SBK živi ukupno 251.434 stanovnika, što čini 11,39% stanovnika FBiH. Broj stanovnika u odnosu na prethodnu godinu je manji za 539, dok je broj stanovnika u Federaciji BiH manji za 5.038. SBK zauzima površinu od 3.289 km², odnosno 12,59% teritorije FBiH. U poređenju s drugim kantonima u Federaciji, SBK se po površini nalazi na petom mjestu.

Gustina naseljenosti u SBK u 2017. godini iznosi 76,4 stan/km². Gustina naseljenosti SBK je manja od prosjeka naseljenosti u Federaciji BiH, koja iznosi 83,8 stan/km². Najgušće naseljeno područje u SBK je općina Vitez sa 162,7 stan/km².

Pregled gustine naseljenosti stanovništva SBK po općinama dat je u Tabeli 6.

Tabela 6. Gustina naseljenosti stanovništva u SBK u periodu 2014-2017. godina

Općine	Broj naseljenih mjesta	Površina općina u km ²	Stanovništvo		Gustina naseljenosti u 2017. godini	Po popisu 1991.	Prisutno stanovništvo 2017.	Odsutno stanovništvo	Kolona 11/9
			2014	2017					
1	2	3	4	7	8	9	10	11	12
Kreševo	27	149	5.456	5.094	34,2	6.731	5.094	-1.637	-24,3
Travnik	90	529	54.452	52.857	100	70.090	52.857	-17.215	-24,6
Vitez	34	159	25.290	25.865	162,7	27.859	25.865	-1.994	-7,2
Kiseljak	82	165	20.545	20.431	123,8	24.164	20.431	-3.733	-15,4
Fojnica	55	306	11.621	11.900	38,9	16.296	11.900	-4.396	-27
Novi Travnik	52	242	24.942	23.752	98,1	30.713	23.752	-6.961	-22,7
Bugojno	78	361	37.146	31.173	86,4	46.889	31.173	-15.716	-33,5
Gornji Vakuf - Uskoplje	52	402	18.648	20.409	50,8	25.181	20.409	-4.772	-19
Donji Vakuf	68	320	13.805	13.718	43,2	24.372	13.718	-10.555	-43,3
Jajce	58	339	24.070	26.761	78,9	43.011	26.761	-16.250	-37,8
Busovača	47	158	15.970	17.773	112,5	18.879	17.773	-1.106	-5,9
Dobretići	18	59	628	1.584	26,8	4.790	1.584	-3.206	-66,9
SBK	661	3.289	252.573	251.434	76,4	338.975	251.434	-87.541	-25,8
FBiH	3,336	26.110	2.336.722	2.201.193	84,3	2.758.416	2.201.193	-557.223	-20,2

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

Osnovne karakteristike demografskih kretanja na području SBK su negativan migracijski saldo i negativan prirodni priraštaj. Općina Travnik je najnaseljenija sa ukupno 52.857 stanovnika, koja je najveća i površinom od 529 km². Slijede općina Bugojno sa 31.173 stanovnika i općina Jajce sa 26.761 stanovnika. Najmanje naseljena općina je općina Dobretići sa 1.584 stanovnika, koja ima i najmanju površinu 59 km².

U 2017. godini u SBK zabilježeno je smanjenje broja novorođene djece za 17 živorođeno djece u odnosu na 2016. godinu, ali i porast broja umrlog stanovništva za 50 u odnosu na prošlu godinu, što u konačnici rezultira negativnim prirodnim priraštajem, čime se nastavila tendencija negativnog prirodnog priraštaja iz 2014., 2015. i 2016. godine (Tabela 7.).

Tabela 7. Prirodni priraštaj u SBK i FBiH u periodu 2014. - 2017. godina

Općine	Prirodni priraštaj			
	2014	2015	2016	2017
Kreševo	-5	-29	-31	-23
Travnik	1	40	-30	-58
Vitez	61	9	37	28
Kiseljak	-23	-65	-7	-38
Fojnica	-27	-36	-31	-38
Novi Travnik	42	36	20	38
Bugojno	-66	-65	-91	-74
Gornji Vakuf - Uskoplje	-7	-30	-12	-24
Donji Vakuf	-31	-11	1	32
Jajce	-28	-90	-27	-90
Busovača	-17	19	-7	2
Dobretići	-14	0	-8	-8
Srednjobosanski kanton	-114	-222	-186	-253
Federacija BiH	-184	-1.950	-1.448	-1803

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Positivan prirodni priraštaj u 2017. godini zabilježen je u općini Vitez, zatim općini Novi Travnik, općini Donji Vakuf i općini Busovača, a najveći negativan priraštaj za 2017. godinu zabilježen je u općini Jajce.

2.3. Privredni pokazatelji

U narednoj tabeli predstavljen je trend promjena vrijednosti ključnih pokazatelja ekonomskog razvoja u SBK za period od 2014. do 2017. godine, definisanih kao pokazatelji Strateškog cilja 1 i njegovih prioriteta.

Tabela 8. Pregled pokazatelja ekonomskog razvoja u Srednjobosanskom kantonu za period od 2014. do 2017. godina

Oznaka	Naziv cilja ili prioriteta	Naziv pokazatelja	Objašnjenje pokazatelja	Polazna vrijednost 2014	2015	2016	2017	Ciljana vrijednost 2020
Strateški cilj 1.	Ojačati privredni sektor održivim korištenjem raspoloživih potencijala, prirodnih resursa, naslijeđa i tradicije	BDP	Nadležne institucije više ne izračunavaju pokazatelj BDP-a za kantone	1.304.147	-	-	-	1.450.000
		Broj zaposlenih	Federalni zavod za statistiku; godišnji izvještaj	40.745	41.615	43.474	46.518	46.856
		Indeks razvijenosti	Federalni zavod za programiranje razvoja	78,5	77,2	83,7	83,4	86,4

1.1.	Unaprijediti korištenje raspoloživih prirodnih potencijala za razvoj poljoprivrede, šumarstva i prehrambene industrije	Prosječan broj osoba zaposlenih u poljoprivredi i šumarstvu	FZZS, godišnji izvještaj	1.362	1.357	1.443	1.660	1.906
		Ostvarene investicije u poljoprivredi u nova stalna sredstva, uključujući investicije poljoprivrednih gazdinstava ⁸	FZZS, godišnji izvještaj	5.749	4.944	5.472	-	9.200
		Ukupna požnjevena površina svih kultura, u ha	FZZS, godišnji izvještaj	15.627	16.557	16.003	15.849	16.090
		Ukupni broj rodni stabala	FZZS, godišnji izvještaj	799.102	807.416	857.066	867.639	958.920
		Ukupna proizvodnja šumskih sortimenata, u hiljadama m ³	FZZS, godišnji izvještaj	319	319	366	391	350
1.2.	Jačati privredu uz poticanje izvoznih aktivnosti	Indeks obima industrijske proizvodnje	FZZS, godišnji izvještaj	104,90	106,2	104,6	98,5	110
		Ukupni izvoz, u 000 KM	FZZS, godišnji izvještaj	579.077	658.339	702.350	715.158	665.940
		Pokrivenost uvoza izvozom (u %)	FZZS, godišnji izvještaj	71	72	75,4	73,4	80
1.3.	Poboljšati razvoj održivog turizma	Investicije u hotelijerstvu i ugostiteljstvu, u 000 KM ⁹	FZZS, godišnji izvještaj	4.235	3.130	3.661	-	5.000
		Broj dolazaka turista	FZZS, godišnji izvještaj	36.617	42.280	44.936	48.132	43.364
		Broj noćenja turista	FZZS, godišnji izvještaj	52.609	78.782	81.952	88.194	63.131
		Broj ležaja	FZZS, godišnji izvještaj	1.606	1.764	1.864	1.864	3.212
		Promet u ugostiteljstvu	<i>Nedostupni podaci</i>	10.460.421	-	-	-	11.500.000
		Broj osoba zaposlenih u turizmu	FZZS, godišnji izvještaj	1.898	1.937	2.115	2.225	2.277
1.4.	Kreirati povoljnije poslovno okruženje	Broj registrovanih poslovnih subjekata	Federalni zavod za programiranje razvoja	13.161	13.395	12.803	12.547	14.477
		Ukupno ostvarene investicije, u 000 KM	FZZS, godišnji izvještaj	251.880	214.540	194.281	230.395	290.000

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Kao što je moguće zaključiti, SBK je već u 2017. godini „prevazišao“ ciljne vrijednosti 2020. godine za pojedine pokazatelje kao što su: ukupna proizvodnja šumskih sortimenata, ukupni izvoz, broj dolazaka i broj noćenja turista.

Evidentno je da su izvoz i turizam generatori rasta i razvoja SBK. Indeks obima industrijske proizvodnje je također rastao, osim u 2017. godini, kada je pao i nivo pokrivenosti uvoza izvozom, kao i broj registrovanih poslovnih subjekata. Ohrabruje činjenica da je vrijednost ukupnih investicija značajno povećana u odnosu na prethodnu godinu.

⁸ Nisu objavljeni podaci za 2017. godinu od strane nadležnih institucija

⁹ Nisu objavljeni podaci za 2017. godinu od strane nadležnih institucija

Zaposlenost, nezaposlenost i plate

U Tabeli 9. dat je pregled broja zaposlenih, nezaposlenih i plaća na nivou godišnjeg prosjeka u SBK u periodu 2013.-2017. godina.

Tabela 9. Pregled zaposlenih, nezaposlenih i plata na nivou godišnjeg prosjeka u SBK

Godina	SBK			FBiH		
	Broj zaposlenih	Broj nezaposlenih	Prosječna neto plaća (KM)	Broj zaposlenih	Broj nezaposlenih	Prosječna neto plaća (KM)
2013.	38.975	41.711	698	435.113	391.942	835
2014.	40.745	41.804	678	443.587	392.265	833
2015.	41.615	40.848	673	450.121	388.865	830
2016.	43.474	38.748	678	457.974	372.207	839
2017.	46.518	36.799	698	467.894	357.971	860

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Prema podacima FZZPR i Federalnog zavoda za statistiku, SBK u periodu 2013.-2017. godine bilježi konstantno povećanje broja zaposlenih, te je taj pokazatelj u 2017. god. dostigao broj od 46.518 zaposlenih osoba, što je za 3.044 više nego u 2016. godini.

Najviše zaposlenih u SBK u 2017. godini evidentirano je u općini Travnik (13.880), a zatim slijede Vitez (6.263) i Bugojno (4.904). Najmanje zaposlenih ima općina Dobretići sa 34 registrovanih zaposlenih osoba.

Krajem mjeseca decembra 2017. godine na evidenciji nezaposlenih je bilo ukupno 15.473 korisnika zdravstvene zaštite, što čini 42,04% od ukupnog broja nezaposlenih osoba. Korisnika novčane naknade na dan 31.12.2017. godine je bilo ukupno 1.026 ili 2,78% od ukupnog broja nezaposlenih osoba.

Kvalifikacijska struktura nezaposlenih osoba, što ćemo vidjeti iz naredne tabele, je takva da je najveći broj III stepena stručne spreme i to - 13.109 ili 35,62%, I stepena 11.498 ili 31,24%, IV stepena 9.041 ili 24,56%, VI2 stepena 1.148 ili 3,11%, VIII1 stepena 715 ili 1,94%, II stepena 468 ili 1,27%, VII2 stepena 443 ili 1,20%, VII1 stepena 216 ili 0,58%, te V stepena 160 ili 0,43%.

Tabela 10. Pregled broja nezaposlenih osoba po stepenu stručnog obrazovanja na dan 31.12.2017. god.

OPĆINA	UKUPNO		STEPEN STRUČNOG OBRAZOVANJA									
			Osnovno obrazovanje	Progr. stručnog osposobljavanja	Srednje stručno obrazovanje i obuka	Srednje tehničko obrazovanje, opće obrazovanje	Postsekundarno obrzovanje, uključujući majstorske i srodne ispite	Prvi ciklus visokog obrazovanja (diploma visokoškolske ustanove)	Prvi ciklus visokog obrazovanja (dodatak diplomu)	Drugi ciklus visokog obrazovanja (Magistarska diploma)	Drugi ciklus visokog obrazovanja (dodatak diplomu)	Treći ciklus visokog obrazovanja
BUGOJNO	5438	svoga	1712	20	2094	1190	12	53	136	114	107	0
	2658	žena	851	7	845	701	2	32	81	68	71	0
BUSOVAČA	2834	svoga	738	68	1059	802	13	12	34	77	31	0
	1494	žena	382	19	459	533	0	9	20	49	23	0
DOBRETIĆI	67	svoga	47	1	12	6	0	1	0	0	0	0
	37	žena	26	1	5	4	0	1	0	0	0	0
DONJI VAKUF	2754	svoga	788	11	1105	684	1	24	49	68	24	0
	1216	žena	290	1	434	375	0	15	36	50	15	0
FOJNICA	1839	svoga	645	27	532	516	2	4	67	22	24	0
	1019	žena	413	10	207	308	0	2	46	13	20	0
G. VAKUF – USKOPLJE	2698	svoga	834	43	1067	560	2	20	88	84	0	0
	1311	žena	362	31	450	353	0	14	52	49	0	0
JAJCE	3382	svoga	1091	66	1254	806	14	17	54	50	30	0
	1800	žena	613	33	564	498	1	13	32	28	18	0
KISELJAK	2375	svoga	537	28	952	693	9	10	83	24	39	0
	1285	žena	253	13	444	452	1	8	64	19	31	0
KREŠEVO	591	svoga	154	1	210	190	0	3	14	5	14	0
	369	žena	107	0	99	139	0	2	9	5	8	0
NOVI TRAVNIK	3402	svoga	1134	57	1132	809	44	15	151	25	35	0
	1855	žena	701	34	456	519	1	11	99	12	22	0
TRAVNIK	7191	svoga	2725	88	2106	1651	25	33	344	113	105	1
	3237	žena	1306	31	678	872	2	13	196	75	63	1
VITEZ	4228	svoga	1093	58	1586	1134	38	24	128	133	34	0
	2322	žena	619	37	741	715	1	15	88	85	21	0
UKUPNO SBK	36799	svoga	11498	468	13109	9041	160	216	1148	715	443	1
	18603	žena	5923	217	5382	5469	8	135	723	453	292	1

Izvor: Služba za zapošljavanje SBK

Povećanje broja zaposlenih je od 2014. godine praćeno je i konstantnim smanjenjem broja nezaposlenih. Na području SBK je na kraju 2017. godine evidentirano 36.799 nezaposlenih lica, dok je na kraju 2016. godine ovaj broj iznosio 38.748 nezaposlene osobe, što je za 1.949 osoba manje u odnosu na broj evidentiranih krajem 2016. godine. U ukupnoj strukturi nezaposlenih na području SBK, kao što je ranije navedeno, najveći udio zauzimaju KV radnici (36%) i NKV radnici (31%). Kada se posmatraju lokalne zajednice SBK, najveća stopa nezaposlenosti u 2017. godini zabilježena je u općini Dobretići (69,7%), a zatim slijede općine Donji Vakuf (60,2%) i Busovača (58,2%).

Prosječna mjesečna neto plata je, također, kontinuirano rasla od 2015. godine i u 2017. godini je dostigla nivo iz 2013. godine kada je iznosila 698 KM. Međutim, i dalje se radi o znatno manjoj prosječnoj mjesečnoj neto plati u odnosu na Federaciju BiH, u kojoj je ista u 2017. godini iznosila 860 KM. Najviša prosječna neto plata je tokom 2017. godine u SBK evidentirana u Dobretićima (1.056 KM), a najniža u Bugojnu (631 KM).

U Tabeli 10. je predstavljen indeks industrijske proizvodnje ostvaren u SBK i FBiH za period od 2013. do 2017. godine.

Tabela 11. Industrijska proizvodnja po godinama u SBK i FBiH

Indeks-Godina	Srednjobosanski kanton	Federacija BiH
2013/2012	123,3	107,4
2014/2013	104,9	100,1
2015/2014	106,2	102,2
2016/2015	104,6	102,6
2017/2016	98,5	103,8

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Prema statističkim podacima u 2017. godini u FBiH ostvaren je rast fizičkog obima industrijske proizvodnje, dok je u SBK ostvaren pad fizičkog obima po prvi puta u proteklom petogodišnjem periodu (Tabela 10). Ipak, bitno je imati u vidu da je indeks rasta industrijske proizvodnje u SBK, u periodu 2012-2016, bio bitno iznad prosjeka FBiH.

Ukoliko se posmatraju pokazatelji uvoza i izvoza u SBK u proteklom periodu, u apsolutnim iznosima, može se uočiti da je uporedo sa rastom izvoza rastao i uvoz, što je uzrokovalo i smanjenje pokrivenosti uvoza izvozom u 2017. godini. Ipak, evidentno je da je stepen pokrivenosti uvoza izvozom u 2017. godini u SBK bitno veći nego na nivou FBiH (73% u SBK, a 58% u FBiH).

U 2017. godini izvoz iz SBK činio je 9,85% izvoza Federacije BiH i 7,85 ukupnog uvoza u ovaj bh. entitet.

U SBK uvoz iznosi 974 miliona KM što je za 4,5 % više u odnosu na prethodnu godinu. Najveći uvoz evidentiran je u općini Vitez (340 milion KM), općini Travnik (228 miliona KM) i općini Kiseljak (102 miliona KM).

U SBK u 2017. godini izvoz iznosi 715 miliona KM što je za 1,8 % više u odnosu na prethodnu godinu. Povećanje izvoza zabilježeno je u većini općina SBK, a najveći izvoz evidentiran je u općinama Travnik (236 miliona KM), Jajce (162 miliona KM) i Bugojno (62 miliona KM).

Tabela 12. Pokazatelji uvoza i izvoza u SBK i FBiH u periodu 2014.-2017. godina

Pokazatelj	Izvoz u 000 KM				Uvoz u 000 KM				Pokrivenost uvoza izvozom (u %)			
	2014.	2015.	2016.	2017.	2014.	2015.	2016.	2017.	2014.	2015.	2016.	2017.
Srednjobosanski kanton	579.077	658.339	702.350	715.158	815.694	914.282	932.107	974.872	71	72	75,4	73,4
Federacija BiH	5.778.906	6.148.081	6.259.782	7.254.541	10.354.092	10.681.387	10.925.903	12.435.049	55,8	57,6	57,3	58,0

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Ukupan broj poslovnih subjekata u SBK iznosi 12.547 i manji je za 256 poslovnih subjekata u odnosu na prethodnu godinu. Broj poslovnih subjekata u SBK učestvuje u ukupnom broju poslovnih subjekata u Federaciji BiH sa 9,27 %.

Tabela 13. Struktura poslovnih subjekata u SBK i FBiH u periodu 2013. - 2017.

Godina	Registrovani poslovni subjekti u SBK po djelatnosti			Ukupno SBK poslovni subjekti	Ukupno FBiH poslovni subjekti	Učešće kantona u FBiH
	Pravna lica	Jedinice u sastavu	Obrt			
2013.	4.400	2.325	6.160	12.885	128.728	10,01%
2014.	4.530	2.421	6.210	13.161	129.315	10,18%
2015.	4.659	2.487	6.249	13.395	131.291	10,20%
2016.	4.821	2.578	5.404	12.803	134.019	9,55%
2017.	4.939	2.636	4.972	12.547	135.339	9,27%

Izvor: Federalni zavod za statistiku; Obrada: Federalni zavod za programiranje razvoja

Biljna proizvodnja

Ukupna površina poljoprivrednog zemljišta na području SBK iznosi 113.114 ha, od čega je površina obradivog zemljišta 87.819 ha, odnosno 77,63%.

U strukturi sjetvenih površina na području SBK dominiraju žita, prije svega kukuruz, koji je dominantna kultura za spremanje stočne hrane, pšenica, zob, ječam, dok je udio raži nizak. Prinosi ovih kultura jako variraju, ovisno o vremenskim uslovima, s obzirom da gotovo ne postoje sistemi za navodnjavanje, te zaštitu od leda i drugih vremenskih nepogoda. Proizvodnja kupusa, paradajza, paprike, djeteline, lucerke bilježe i značajan rast prinosa. Pozitivan prinos bilježi i tritikale koja nastaje križanjem dvije žitarice – pšenice i raži, kao i heljda. Tradicionalno se na području SBK uzgajaju povrtlarske kulture, kao što je krompir, a sve veći značaj ima plastenička proizvodnja.

Tabela 14. Pregled prinosa usjeva i voća u SBK u periodu 2014-2017. godina (t)

Usjevi	2014			2015			2016			2017		
	Požnjevena površina u ha	Prinos, tona		Požnjevena površina u ha	Prinos, tona		Požnjevena površina u ha	Prinos, tona		Požnjevena površina u ha	Prinos, tona	
		ukupno	po ha		ukupno	po ha		ukupno	po ha		ukupno	po ha
Pšenica	1.697	5.318	3,1	1.770	5.667	3,2	1.696	5.996	3,5	1.651	5.542	3,4
Raž	425	1.266	3	392	1.244	3,2	399	1.461	3,7	388	1.344	0,5
Ječam	1.055	3.293	3,1	1.042	3.265	3,1	1.035	3.298	3,2	881	2.875	3,3
Zob	435	1.251	2,9	404	1.235	3,1	414	1.380	3,3	436	1.291	3
Tritikale	-	-	-	-	-	-	-	-	-	531	1.951	3,7
Heljda	-	-	-	-	-	-	-	-	-	127	242	1,9
Kukuruz - zrno	1.059	2.289	2,2	1.356	2.471	1,8	1.342	2.630	2	1.209	2.115	1,7
Krompir/Krumpir	3.033	18.830	6,2	3.282	28.124	8,6	3.221	27.839	8,6	3.087	23.232	7,5
Crni luk	322	2.130	6,6	323	2.351	7,3	339	2.665	7,9	336	2.530	7,5
Grah - zrno	609	1.233	2,0	630	1.025	1,6	575	1.053	1,8	578	930	1,6
Kupus	547	8.688	15,9	547	8.807	16,1	517	8.505	16,5	519	8.593	16,6
Paradajz/Rajčica	74	367	5,0	85	500	5,9	93	444	4,8	95	537	5,7
Paprika zelena	54	257	4,7	63	348	5,5	70	356	5,1	75	660	8,9
Dijetelina - sijeno	1.757	1.181	4,7	1.823	8.574	4,7	1.826	8.214	4,5	1.846	8.601	4,7
Lucerka/Lucerna	1.517	7.362	4,9	1.676	8.091	4,8	1.658	7.256	4,4	1.616	7.861	4,9
Kukuruz zeleni	842	18.136	21,5	828	18.361	22,2	881	22.138	25,1	892	17.222	19,3
Stočna repa	209	2.964	14,2	200	3.159	15,8	201	2.989	14,9	197	2.706	13,7
Travno-djet.smjesa	1.591	5.442	3,4	1.708	5.907	3,5	1.736	5.241	3	1.385	4.419	3,2

Voće	2014			2015			2016			2017		
	Broj rodni stabala	Prinos		Broj rodni stabala	Prinos		Broj rodni stabala	Prinos		Broj rodni stabala	Prinos	
		ukupno tona	kg po stablu		ukupno tona	kg po stablu		ukupno tona	kg po stablu		ukupno tona	kg po stablu
Trešnje	16.135	132	8,2	15.210	79	18,3	15.410	111	7,2	15.515	60	3,9
Višnje	9.270	43	4,7	9.760	163	16,7	9.840	86	8,8	10.430	62	6,0
Jabuke	230.120	948	4,1	231.909	4.629	20,0	241.545	863	3,6	242.540	544	2,2
Kruške	108.565	275	2,5	111.765	1.531	13,7	113.200	330	2,9	115.050	226	2,0
Šljive	404.392	1.023	2,5	405.152	5.163	12,7	443.316	747	1,7	450.539	408	0,9
Orasi	28.875	53	1,8	31.895	488	15,3	33.755	91	2,7	33.565	43	1,3

Izvor: Federalni zavod za statistiku, SBK u brojkama 2017

U strukturi voćarskih kultura zastupljena je proizvodnja jabučastog, jezgrastog, koštičavog i jagodičastog voća. U ukupnoj voćarskoj proizvodnji dominira proizvodnja šljive i jabuke, koje kao i ostale voćarske kulture uglavnom bilježe blaga povećanja broja rodni stabala, ali i velike oscilacije u prinosima, ovisno o vremenskim uslovima. Najveći prinos u 2017. godini bilježi višnja i to 6 kg po stablu.

Kod brojnog stanja stoke nije zabilježena značajna promjena 2017. godine u odnosu na prethodnu godinu. Blagi porast bilježi broj ovaca, peradi, konja i koza (Tabela 14.).

Tabela 15. Brojno stanje stoke u SBK u periodu 2014. - 2017. godina

	2014	2015	2016	2017
Goveda	32.602	32.853	32.432	30.897
Ovce	93.290	93.068	89.340	90.930
Svinje	16.040	15.393	14.136	14.087
Konji	1.348	1.297	1.309	1.313
Perad (u hilj./tis. grla)	275	229	249	284
Koze	3.767	4.141	4.430	4.475
Košnice pčela	21.235	21.660	21.126	19.645

Izvor: Federalni zavod za statistiku, SBK u brojkama 2017

Turizam

U sljedećem tabelarnom prikazu po godinama dati su pregledi broja dolazaka i noćenja turista u SBK:

Tabela 16. Pregled broja dolazaka i noćenja turista prema vrstama objekata u SBK u periodu 2014.-2017. god

	DOLASCI TURISTA			NOĆENJA TURISTA		
	Ukupno	Domaći	Strani	Ukupno	Domaćih turista	Stranih turista
2014	36.137	24.596	11.568	68.057	47.832	20.225
Hoteli i sličan smještaj	32.691	22.927	9.764	61.793	44.364	17.429
Odmarališta i slični objekti.	347	334	13	582	559	23
Broj ležaja	1.606					
2015	42.280	27.409	14.871	78.782	51.703	27.079
Hoteli i sličan smještaj	39.700	25.692	14.008	73.286	48.116	25.170
Odmarališta i slični objekti.	318	297	21	499	471	28
Broj ležaja	1.764					
2016	44.936	27.483	17.453	81.952	50.357	31.595
Hoteli i sličan smještaj	41.454	25.529	15.925	75.360	46.232	29.128
Odmarališta i slični objekti.	1.383	564	819	2.561	1.289	1.272
Ostali smještaj	1.514	1.200	314	3.033	2.553	480
Broj ležaja	1.864					
2017	48.132	27.733	20.399	88.194	50.439	37.755
Hoteli i sličan smještaj	43.819	25.139	18.680	78.977	44.989	33.988
Odmarališta i slični objekti.	912	536	376	2.743	1.272	1.471
Ostali smještaj	2.094	1.811	283	4.261	3.774	487
Broj ležaja	1.742					

Izvor: Federalni zavod za statistiku, SBK u brojkama 2017

U 2017. godini SBK je posjetilo 48.132 turista što je za 3.196 više u odnosu na 2016. godinu, pri čemu je u 2017. godini ostvaren broj noćenja od 88.194 ili za 6.242 više u odnosu na prethodnu godinu. Zabilježena je tendencija značajnog rasta domaćih i stranih gostiju u periodu 2014.-2017. godina. Pored toga broj noćenja domaćih i stranih turista ima tendenciju značajnog porasta i SBK zauzima treće mjesto u FBiH po posjećenosti turista, odmah iza Sarajevskog i Hercegovačko-neretvanskog kantona.

Stepen razvoja turizma na području SBK je daleko veći nego je predstavljeno statističkim podacima, obzirom da prevashodno privatni smještaj nije predmet statističke obrade, a koji čini najveću zastupljenost u sveukupnoj smještajnoj ponudi SBK.

2.4. Društveni pokazatelji

U narednim tabelama predstavljen je trend promjena vrijednosti ključnih pokazatelja društvenog razvoja u SBK za period od 2014. do 2017. godine, definiranih Strateškim ciljem 2 i njegovim prioritetima.

Tabela 17. Pregled pokazatelja društvenog razvoja u Srednjobosanskom kantonu za period od 2014. do 2017. godine

Oznaka	Naziv cilja ili prioriteta	Naziv pokazatelja	Objašnjenje pokazatelja, izvor podataka (institucija)	Polazna vrijednost 2014	2015	2016	2017	Ciljana vrijednost 2020
SC.2	Unaprjediti obrazovanje, zdravstvenu i socijalnu zaštitu te sigurnost građana	Broj učenika osnovnih i srednjih škola / 1.000 stanovnika	FZZS, godišnji izvještaj	139	133	127	123	130
		Broj ljekara / 1.000 stanovnika	Federalni zavod za programiranje razvoja	352 ljekara (352 / 273.000 * 1.000 = 1,29)	356 ljekara (356/251.714 * 1000=1,41)	357 ljekara (357/251.973* 1000=1,42)	390 ljekara (390/251.434* 1000=1,55)	400 ljekara 1,5
		Socijalni transferi po stanovniku	Ministarstvo zdravstva i socijalne politike SBK	53 stomatologa (53 / 273.000 * 1.000 = 0,19)	52 stomatologa (52/251.714 * 1000=0,21)	55 stomatologa (55/251.973* 1000=0,22)	60 stomatologa (60/251.434* 1000=0,24)-	70 stomatol. 0,25
2.1.	Poboljšati kvalitet postojećih zdravstvenih usluga	Zdravstveno osiguranih lica u odnosu na ukupno stanovništvo (u %)	Zavod zdravstvenog osiguranja SBK Novi Travnik	85	85,79	85,36	89,87	90

2.2.	Ojačati kapacitete, unaprijediti kvalitetu socijalnih usluga i poboljšati status korisnika usluga	Broj korisnika socijalne pomoći / 1.000 stanovnika	Ministarstvo zdravstva i socijalne politike SBK	36	27	28	36	36
		Iznos socijalnih izdvajanja	Ministarstvo zdravstva i socijalne politike SBK	4.972.538	9.859.812	10.073.280	10.234.800	6.000.000
2.3.	Poboljšati kvalitet obrazovanja	Broj djece koja završavaju osnovno i srednje obrazovanje	Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta SBK	3.022 – osnovno školovanje 2.525 – srednje školovanje	3.100 – osnovno školovanje 3.432 – srednje školovanje	2.758 – osnovno školovanje 3.081 – srednje školovanje	2.637 – osnovno školovanje 2.591 – srednje školovanje	2.900 – osnovno školovanje 2.400 – srednje školovanje
		Omjer broja nastavnika prema broju djece, u osnovno i srednjem obrazovanju	FZZS, godišnji izvještaj	16 na 1	13 na 1	12 na 1	11 na 1	16 na 1
		Broj djece koja ponavljaju školovanje	Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta SBK	500	395	378	392	300
2.4.	Smanjiti opasnost od kažnjivih i devijantnih ponašanja i povećati stepen sigurnosti građana Kantona	Broj kriminalnih djela	MUP SBK; https://www.mu-psbk-ksb.gov.ba/	2.359	1.591	1.306	1.282	1.800
		Broj prijavljenih prijestupnika	MUP SBK; https://www.mu-psbk-ksb.gov.ba/	1.381	1.378	1.114	1.152	1.000
2.5.	Unaprijediti oblast kulture i sporta	Iznos izdavanja za kulturu i sport	Odjel za kulturu, sport i informisanje SBK	Kultura 412.000 Sport 415.000	Kultura 400.000 Sport 465.500	Kultura 394.800 Sport 495.550	Kultura 605.000 Sport 567.000	Kultura 500.000 Sport 600.000

Posmatranjem ključnih pokazatelja društvenog razvoja SBK, može se uočiti kontinuiran pad broja učenika osnovnih i srednjih škola te je SBK sve dalji od ciljne vrijednosti postavljene za 2020. godinu u ovoj oblasti. Broj i procenat pokrivenosti zdravstveno osiguranih lica kao i socijalnih izdvajanja je kontinuirano rastao u periodu 2014.-2017. godina

Ohrabruje činjenica koja ukazuje na kontinuirano smanjenje broja kriminalnih djela, iako je broj prijestupnika u 2017. godini povećan za 38 u odnosu na 2016. godinu. Izdvajanja za kulturu i sport značajno su povećana u 2017. godini te iznose 605.000 KM za kulturu i 567.000 KM za sport.

Penzije

Prema podacima Federalnog zavoda za programiranje razvoja, broj penzionera na području SBK bilježi kontinuiran blagi rast u periodu 2014.-2017. godina, koji je srazmjeran sa rastom broja penzionera u FBiH, tako da učešće broja penzionera SBK u ukupnom broju na nivou FBiH u posmatranom periodu konstantno iznosi 11,2 %.

Prosječna isplaćena penzija u SBK je u 2017. godini porasla na 364,9 KM i manja je od prosječne isplaćene penzije u FBiH koja iznosi 403,6 KM, kao i prosječne isplaćene penzije u BiH koja iznosi 371,6 KM (Tabela 17).

Tabela 18. Broj penzionera i iznos penzija SBK i Federaciji BiH za period 2014.-2017.godina

Godina	SBK		FBiH		BiH	
	Broj penzionera	Iznos prosječne penzije (KM)	Broj penzionera	Iznos penzija (KM)	Broj penzionera	Iznos penzija (KM)
2014.	38.048	357,7	336.898	389,5	394.900	365,1
2015.	38.457	359,1	340.848	393,2	402.044	366,1
2016.	38.916	361,3	345.629	398,4	409.335	368,9
2017.	39.062	364,9	346.538	403,6	412.539	371,6

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

Poreski prihodi

Prema podacima Porezne uprave FBiH, poreski prihodi (porezi građana i porez na dohodak) SBK iznose 26.005.632KM u 2017. godini, što je u odnosu na prošlu godinu više za 0,99% . Poreski prihodi u FBiH u 2017. godini iznose 358.071.263 KM (Tabela 18.).

Tabela 19. Poreski prihodi u SBK i FBiH po godinama

Godina	Stanovništvo (prisutno)		Prihodi u 000 KM		Prihodi/PC u KM (po glavi stan.)		Prihodi/PC u KM (po glavi stan.) FBiH = 100	
	SBK	FBiH	SBK	FBiH	SBK	FBiH	SBK	FBiH
2014	252.573	2.336.722	18.417	282.553	73	121	60,3	100
2015	251.714	2.334.348	19.768	290.622	79	124,5	63,1	100
2016	251.973	2.206.231	25.750	344.606	102	156	65,4	100
2017	251.434	2.201.193	26.005	358.871	103	163	63	100

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Poreski prihodi po glavi stanovnika (prisutni broj stanovnika) u 2017. godini u SBK iznose 103 KM, što je u odnosu na prošlu godinu više za 0,98 %. Najviši poreski prihodi po glavi stanovnika ostvareni su u općini Kiseljak u visini od 142 KM, a najniži u općini Dobretići u visini od 22 KM.

Obrazovanje

Na području SBK u školskoj 2017/18 godini registrovane su 53 ustanove osnovnog obrazovanja, 25 ustanova srednjeg obrazovanja, 4 ustanove osnovnog muzičkog obrazovanja, 18 predškolskih ustanova (9 javnih i 9 privatnih).

Ukupno 31.071 učenika pohađa školu u školskoj 2017/2018. godini, što je za 1.065 učenika manje u odnosu na prošlu godinu, te prati tendenciju smanjenja iz prethodnog perioda. Trend smanjenja broja učenika prisutan je i u Federaciji BiH.

Broj učenika na jednog nastavnika i prosječan broj učenika u odjeljenju u osnovnom obrazovanju u SBK i dalje ima tendenciju smanjenja, dok se broj nastavnika u ustanovama srednjeg obrazovanja povećao sa 948 u 2016. na 978 u 2017. godini. Razlog povećanja broja nastavnika mogao bi biti povećan broj asistenata i volontera, kao i nastavnika koji rade u više obrazovnih ustanova (dopuna norme), a što nije navedeno u statističkim izvještajima.

I dalje određeni broj djece ostaje izvan školskog sistema. To su djeca posebno ranjive kategorije poput pripadnika romske nacionalnosti, djeca iz porodica u stanju socijalne potrebe, i to najčešće u ruralnim sredinama, te djeca s posebnim obrazovnim potrebama.

U narednim tabelama prikazan je pregled osnovnog i srednjeg obrazovanja u SBK u periodu školskih godina 2014/2015 - 2017/2018. godina.

Tabela 20. Pregled osnovnog obrazovanja u SBK u periodu 2014.-2017. godina

Općine	Broj škola				Broj odjeljenja				Broj učenika				Broj nastavnika				Broj učenika na 1000 stanovnika			
	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
1 Kreševo	1	1	1	1	18	18	18	17	371	360	366	333	29	28	28	27	68	67	71	65
2 Travnik	24	24	24	24	223	223	215	210	4.965	4.839	4.813	4.752	357	326	400	409	91	89	91	90
3 Vitez	12	12	12	12	125	121	124	124	2.646	2.578	2.434	2324	200	187	184	196	105	102	94	90
4 Kiseljak	11	11	11	11	100	95	95	96	2.016	1.934	1.902	1.854	173	153	172	173	98	95	93	91
5 Fojnica	9	9	9	9	53	51	51	49	1.087	1.040	993	922	78	79	78	79	94	91	83	77
6 Novi Travnik	8	8	8	8	94	92	93	93	2.073	2.034	1.992	1.988	157	161	164	168	83	82	84	84
7 Bugojno	15	15	15	15	129	128	123	124	2.770	2.720	2.622	2.644	220	243	245	253	75	73	84	85
8 Gornji Vakuf - Uskoplje	14	14	14	14	84	84	81	83	1.750	1.666	1.581	1.528	126	132	134	134	94	90	77	75
9 Donji Vakuf	7	7	7	7	62	61	61	63	1.457	1.386	1.357	1.300	106	116	126	117	106	11	98	94
10 Jajce	22	22	22	21	115	118	116	118	2.156	2.021	1.954	1.880	165	167	167	166	90	84	73	70
11 Busovača	11	11	11	11	78	77	98	76	1.620	1.403	1.503	1.454	118	116	117	119	101	88	85	82
12 Dobretići	1		1	1	2		2	1	16		9	5	2		0	0	25	0	0	3
SBK	135	134	135	134	1.083	1.068	1.077	1.054	22.927	21.981	21.526	20.984	1.731	1.815	1.815	1.841	91	87	85	83
FBiH	1.081	1.078	1.078	1.066	9.606	9.547	9.527	9.428	194.530	190.179	188.430	185.030	15.277	14.943	15.024	15.152	83	81	85	84

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

Tabela 21. Pregled srednjeg obrazovanja u SBK i FBiH periodu 2014.-2017.godina

	Školska godina	Broj škola	Broj odjeljenja	Broj učenika	Broj nastavnika	Broj učenika na 1000 stanovnika		Školska godina	Broj škola	Broj odjeljenja	Broj učenika	Broj nastavnika	Broj učenika na 1000 stanovnika
SBK	2014/2015	26	487	12.279	934	49	Federacija BiH	2014/2015	213	4.086	96.681	8.747	41
	2015/2016	25	468	11.420	907	45		2015/2016	213	3.893	87.852	8.748	38
	2016/2017	25	455	10.610	948	42		2016/2017	213	3.755	82.816	8.523	38
	2017/2018	25	448	10.087	978	40		2017/2018	213	3.747	81.470	8.588	37

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Zdravstvo

Na području SBK u 2017. godini evidentirano je 390 ljekara, što je više za 33 u odnosu na 2016. godinu, dok je broj stomatologa povećan za 5 i u 2017. godini je iznosio 60.

Tabela 22. Pregled broja zdravstvenih radnika po djelatnostima u SBK i FBiH u periodu 2014. - 2017. godine

	Godina	Broj ljekara	Broj stomatologa	Broj bolesničkih postelja	Broj stanovnika		
					na 1 ljekara	na 1 stomatologa	na 1 bolničku postelju
SBK	2014.	330	52	1.258	765	4.857	201
	2015.	356	52	1.258	707	4.841	200
	2016.	357	55	1.269	706	4.581	199
	2017.	390	60	1.269	645	4.191	198
Federacija BiH	2014.	4.625	576	8.245	505	4.057	283
	2015.	4.801	581	8.414	486	4.018	277
	2016.	4.764	587	8.379	463	3.758	263
	2017.	4.810	604	8.252	458	3.644	267

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

Na području SBK u 2017. godini je evidentirano 645 stanovnika na jednog ljekara i taj parametar je bitno viši u odnosu na FBiH za 2017. godinu, gdje je na jednog ljekara evidentirano 458 stanovnika (Tabela 21.).

Na jednog stomatologa evidentirano je 4.191 stanovnika, što je manje u odnosu na podatak iz prethodne godine, ali i dalje više u odnosu na nivo u FBiH, gdje je na jednog stomatologa u 2017. godini evidentirano 3.644 stanovnika.

2.5. Okoliš i infrastruktura

Voda, šumsko bogatstvo, zemljište i mineralna bogatstva čine SBK veoma bogatim prirodnim resursima, što su i komparativne prednosti SBK u odnosu na okruženje. Osim značajnog udjela poljoprivrednog zemljišta, dodatne prednosti leže i u resursima korištenim u nizu energetsko-sirovinskih grana, proizvodnji uglja i hidroenergije, hemijskoj industriji, vojnoj industriji, industriji plastike i građevinskih materijala, te u prirodnim ljepotama koje se nedovoljno koriste u turističke svrhe.

Zagađenje zraka se sve više smatra značajnim rizikom po zdravlje stanovništva i ne postoji adekvatan sistem praćenja zagađenosti zraka.

Prema raspoloživim pokazateljima SBK bilježi pozitivne trendove rasta i razvoja, pa tako i prema većini pokazatelja koji se odnose na okoliš i infrastrukturu.

U narednoj tabeli predstavljen je trend promjena vrijednosti ključnih pokazatelja zaštite okoliša u SBK za period od 2014. do 2017. godine, sa postavljenim ciljnim vrijednostima u 2020. godini.

Tabela 23. Pokazatelji okoliša i infrastrukture SBK za period 2014.-2017. godina¹⁰

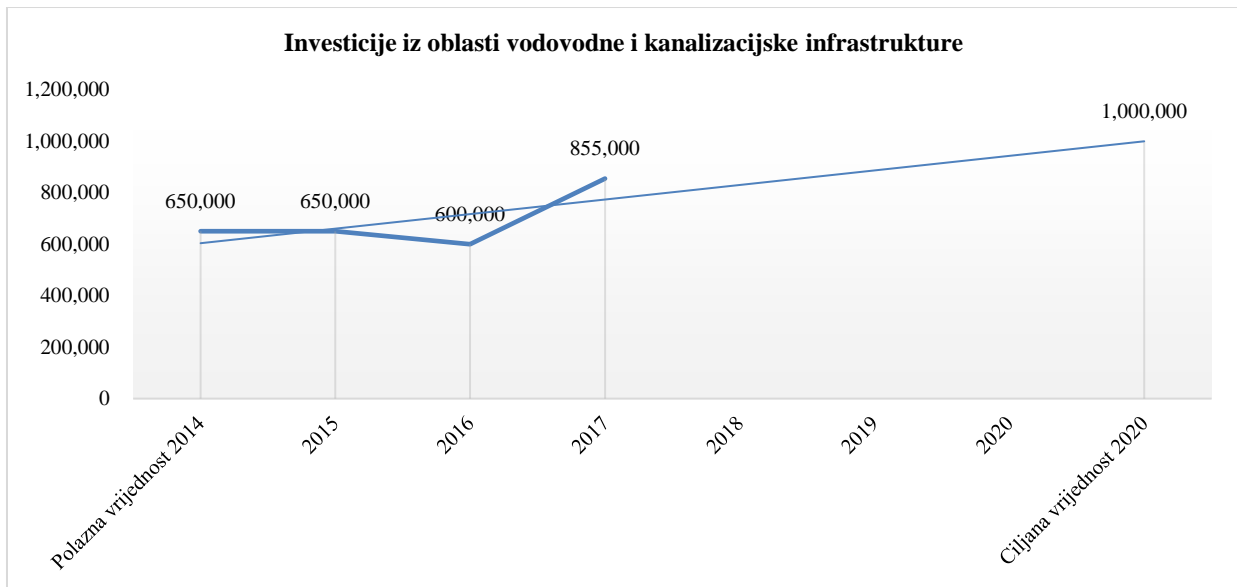
Oznaka	Naziv cilja ili prioritete	Naziv pokazatelja	Objašnjenje pokazatelja, izvor podataka (institucija)	Polazna vrijednost 2014	2015	2016	2017	Ciljana vrijednost 2020
SC 3	Poboljšati infrastrukturu, komunalne usluge i stanje okoliša	Investicije iz oblasti okoliša na teritoriji Kantona	Podaci dostavljeni u Ministarstvu prostornog uređenje SBK (1.300.000 se izdvaja svake godine od čega 40% za okoliš, 40 za vodovod i kanalizaciju, 20% utopljanje tj. energetska efikasnost	1.300.000,00 KM / g za projekte iz oblasti okoliša i povezanih usluga	1.300.000,00 KM / g za projekte iz oblasti okoliša i povezanih usluga	1.300.000,00 KM / g za projekte iz oblasti okoliša i povezanih usluga	1.300.000,00 KM / g za projekte iz oblasti okoliša i povezanih usluga	2.500.000,00 KM / g (povećanje od 200.000,00 KM / godišnje)
		Investicije iz oblasti vodovodne i kanalizacijske infrastrukture	Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva SBK, dopis	650.000,00 KM za rekonstrukciju i izgradnju vodovodne i kanalizacijske mreže	650.000,00 KM za rekonstrukciju i izgradnju vodovodne i kanalizacijske mreže	600.000,00 KM za rekonstrukciju i izgradnju vodovodne i kanalizacijske mreže	855.000,00 KM za rekonstrukciju i izgradnju vodovodne i kanalizacijske mreže	1.000.000,00 KM/g (povećanje od 70.000,00 KM / godišnje)
		Investicije iz oblasti putne infrastrukture	Podaci preuzeti iz dostavljenih godišnjih Izvještaja Direkcije za puteve SBK	4.686 685,00 KM za rekonstrukciju i izgradnju regionalnih cesta	1.777 610,80 KM za rekonstrukciju i izgradnju regionalnih cesta	4.688.796,50 KM za rekonstrukciju i izgradnju regionalnih cesta	2.921 304,67 KM za rekonstrukciju i izgradnju regionalnih cesta	6.000.000,00 KM/g (povećanje od približno 30% u odnosu na 2014. godinu)
3.1.	Uspostavljanje sistema za integrirano upravljanje okolišem	Broj mjernih stanica – kvalitet zraka	Ministarstvo prostornog uređenja SBK, procijenjeni pokazatelji	0 stanica	0 stanica	0 stanica	0 stanica	1 stanica
		Broj pogona i preduzeća koji izvještavaju	Ministarstvo prostornog uređenja SBK, procijenjeni pokazatelji	0	9	11	15	Minimalno 200 registrovanih pogona i postrojenja u registru zagađivača koji redovno dostavljaju izvještaje o otpadnim tokovima

¹⁰ Izvor: Ministarstvo prostornog uređenja, građenja, zaštite okoliša, povratka i stambenih poslova, Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva SBK, Direkcija za puteve SBK

3.2.	Unapređenje i razvoj infrastrukture	Dostupnost komunalnih usluga (% stanovnika)	Ministarstvo prostornog uređenja SBK; procijenjeni pokazatelji	Vodovod: 82% Kanalizacija : 35% Septičke jame: 65%	Vodovod: 83% Kanalizacija: 36% Septičke jame: 63%	Vodovod: 84% Kanalizacija: 36% Septičke jame: 59%	Vodovod: 85% Kanalizacija: 37% Septičke jame: 55%	Vodovod: 90% Kanalizacija: 45% Septičke jame: 45%
		Procent % gubitaka vode	Ministarstvo prostornog uređenja SBK; procijenjeni pokazatelji	Gubici 67%	Gubici 66%	Gubici 65%	Gubici 64%	Gubici: 60%
		Dužina izgrađenih puteva, u km (povezanost s regionalnim centrima)	Izvršena prekatrgorizacija puteva reg.-mag. Kaonik-Blažuj Podaci preuzeti iz dostavljenih godišnjih Izvještaja Direkcije za puteve SBK; ceste Federacije BIH	Magistralne ceste 173 km Regionalne ceste 337 km	Magistralne ceste 173 km Regionalne ceste 340,7 km	Magistralne ceste 173 km Regionalne ceste 347,9 km	Magistralne ceste 260 km Regionalne ceste 354,5 km	Magistralne ceste: 173 km Regionalne ceste: Novih 8 km do 2020. godine, povećanje u odnosu na 2014. godinu za 2,37%
3.3.	Uspostava Integralnog sistema upravljanja otpadom	Pokrivenost uslugama, u procentu	Ministarstvo prostornog uređenja SBK; procijenjeni pokazatelji	62%	63%	64%	65%	70%
		Procent otpada koji se adekvatno zbrinjava	Ministarstvo prostornog uređenja SBK; procijenjeni pokazatelji	20%	22%	28%	30%	50%
		Nivo reciklaže, u procentu	Ministarstvo prostornog uređenja SBK; procijenjeni pokazatelji	2%	2%	3%	4%	5%
3.4.	Zaštita i sanacija okolišnih komponenti	Broj crnih tačaka (broj deponija, klizišta, kontaminiranih lokacija)	Ministarstvo prostornog uređenja SBK; procijenjeni pokazatelji	Deponije: 473 Klizišta: 57 Kontaminirane lokacije: 10	Deponije: 430 Klizišta: 7 Kontaminirane lokacije: 9	Deponije: 405 Klizišta: 3 Kontaminirane lokacije: 8	Deponije: 373 Klizišta: 0 Kontaminirane lokacije: 7	Deponije: 50 Klizišta: 10 Kontaminirane lokacije: 0
3.5.	Zaštita i unapređenje korištenja prirodnih resursa i obnovljivih izvora energije	Potrošnja goriva iz obnovljivih izvora za proizvodnju električne i toplotne energije	Proizvodnja iz obnovljivih izvora (mHE i SE) Zamjenjen podatak kod vode zbog konkretnijih pokazatelja Ministarstvo prostornog uređenja SBK; procijenjeni pokazatelji; Elektroprivreda Travnik	Plin: 0% 1.350.000 Sm ³ /god. Biomasa: 0 Vode: (mHE;SE): 66.639 ukupne proizvedene električne energije Vjetar: 0	Plin: 0% 1.350.000 Sm ³ /god. Biomasa: 0 Vode: (mHE;SE): 47.279 ukupne proizvedene električne energije Vjetar: 0	Plin: 0% 1.350.000 Sm ³ /god. Biomasa: 0 Vode: (mHE;SE): 64.013 ukupne proizvedene električne energije Vjetar: 0	Plin: 0% 1.350.000 Sm ³ /god. Biomasa: 0 Vode: (mHE;SE): 56.280 ukupne proizvedene električne energije Vjetar: 0	Plin: procent povećanja potrošnje plina zavisit će od realizacije planiranog projekta plinovoda Biomasa: 5% Vode: 50% Vjetar: 5%
		Emisije GHG gasova	Ministarstvo prostornog uređenja SBK; Koriste se polazni podaci, pošto mjerenja ne postoje	1.300 t/g CO 500 t/g NOx 100 t/g SO2 25 t/g prašine	1.300 t/g CO 500 t/g NOx 100 t/g SO2 25 t/g prašine	1.300 t/g CO 500 t/g NOx 100 t/g SO2 25 t/g prašine	1.300 t/g CO 500 t/g NOx 100 t/g SO2 25 t/g prašine	800 t/g CO 200 t/g NOx 50 t/g SO 15 t/g prašine

U okviru definisanog Strateškog cilja 3., koji se odnosi na poboljšanje infrastrukture, komunalne usluge i stanje okoliša, može se vidjeti da investicije iz oblasti okoliša na teritoriji SBK nisu zabilježile promjenu, tako da je njihova vrijednost u 2014. godini iznosila 1.300.000 KM, a ista vrijednost zabilježena je i u 2017. godini.

Sa druge strane, investicije u oblast vodovodne i kanalizacijske infrastrukture bilježe značajan porast vrijednosti, što je prikazano na Slici 3.

Slika 3. Investicije iz oblasti vodovodne i kanalizacijske infrastrukture SBK za period 2014.-2017. godina

U periodu 2014.-2016. godina investicije u ovoj oblasti kretale su se u nivou od 600.000-650.000 KM dok su iste u 2017. godini iznosile 855.000 KM.

Investicije iz oblasti putne infrastrukture bilježe oscilacije u vrijednosti po godinama. Polazna vrijednost 2014. godine iznosila je 4.686.685 KM, 2015. godine investicije u ovoj oblasti iznosile su 1.777.611 KM, 2016. godine 4.688.797 KM, dok su 2017. godine iznosile 2.921.305 KM.

Na području SBK još uvijek nisu nabavljene i instalirane mjerne stanice za kvalitet zraka, dok iako raste, broj registrovanih pogona i postrojenja u registru zagađivača koji redovno dostavljaju izvještaje o otpadnim tokovima nije ni približan ciljnoj vrijednosti od 200 u 2020. godini.

Prema podacima nadležnog ministarstva, dostupnost vodovodnih i kanalizacionih usluga za stanovnike je porasla za 1% u 2017. u odnosu na 2016. godinu, dok su za isti procenat smanjenji i gubici vode. U 2017. godini bilježi se povećanje broja kilometara magistralnih cesta za 87 km u odnosu na prethodnu godinu, zahvaljujući prekategoriizaciji regionalnog puta Kaonik-Blažuj.

Na osnovu procijena Ministarstva prostornog uređenja, građenja, zaštite okoliša, povratka i stambenih poslova pokrivenost stanovništva uslugama odvoza otpada kontinuirano je rasla od 2014. godine kada je iznosila 62%, na 65% u 2017. godini. U posmatranom periodu (2014.-2017. godina) nivo otpada koji se adekvatno zbrinjava je povećan za 10% i u 2017. godini je iznosio 30%.

Nivo reciklaže je povećan, tako da je polazna vrijednost iznosila 2%, a trenutni nivo reciklaže u 2017. godini je 5%.

Broj divljih deponija na području SBK je smanjen za 32 deponije u 2017. godini u odnosu na prethodnu, ali je SBK i dalje daleko od dostizanja ciljane vrijednosti za ovaj pokazatelj koji iznosi 50.

Transport

Saobraćajnu infrastrukturu na području SBK čine cestovna mreža (regionalne + magistralne) i ukupna dužina cestovne mreže u SBK nije se značajno mijenjala u proteklom periodu.

Tabela 24. Pregled broja prevezenih putnika i robe na području SBK u periodu 2014.-2017. godina

	2014	2015	2016	2017
CESTOVNI PRIJEVOZ ROBE				
Pređeni kilometri vozila, u hilj./tis.	31.607	30.740	30.277	34.742
Prevezeno tona robe, u hilj./tis.	316	297	282	301
Tonski kilometri, u hilj./tis.	200.605	246.292	176.556	175.195
CESTOVNI PRIJEVOZ PUTNIKA				
Pređeni kilometri vozila, u hilj./tis.	3.259	3.742	4.252	4.512
Prevezeni putnici, u hilj./tis.	318	498	641	707
Putnički kilometri, u hilj./tis.	63.809	57.937	59.314	58.713
GRADSKO - PRIGRADSKI PRIJEVOZ				
Pređeni kilometri ukupno, u hilj./tis.	2.126	1.852	1.958	2.155
Autobusi	2.126	1.852	1.958	2.155
Prevezeni putnici, u hilj./tis.	741	612	628	789
Autobusi	741	612	628	789

Izvor: Federalni zavod za statistiku, SBK u brojkama 2017

Na području SBK u toku 2017. godine prevezeno je ukupno 301 hiljade tona robe, što je u odnosu na količinu prevezene robe iz 2016. godine više za 19 hiljada tona. Gradsko - prigradskim prevozom, na području SBK u 2017. godini, prevezeno je oko 789 hiljada putnika, što je za 161 hiljadu više u odnosu na broj prevezenih putnika iz 2016. godine.

3. SISTEM UPRAVLJANJA RAZVOJEM

3.1. Institucionalni kapaciteti za razvoj

Kako bi se uredili ciljevi i načela razvojnog planiranja i upravljanja razvojem Federacije BiH, kantona i jedinica lokalne samouprave, vrste strateških kao i dokumenata neophodnih u postupku njihove implementacije, odgovorna tijela, proces razvojnog planiranja i upravljanja, te programiranje, monitoring, evaluaciju i izvještavanje, finansiranje implementacije strateških dokumenata i nadzor provedene su aktivnosti na harmoniziranju planiranja i upravljanja razvojem u Federaciji Bosne i Hercegovine i donošenju Zakona o planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj: 32/17). Normiranje sistema strateškog planiranja i upravljanja razvojem ima za cilj ojačati koordinaciju i korištenje javnih sredstava i druge resurse na odgovoran, transparentan, efektivan i efikasan način radi ostvarivanja kvalitetnijeg i boljeg života građana.

Institucionalni okvir za razvojno planiranje i upravljanje razvojem u kantonima čine vlade kantona, kantonalni organi uprave i kantonalne upravne organizacije, jedinice lokalne samouprave i tijela za poslove razvojnog planiranja i upravljanja razvojem u kantonima i jedinicama lokalne samouprave.

Prateći preporuke iz Strategije razvoja SBK za period 2016.-2020. godina Vlada SBK je prihvatila i počela praktično primijenjivati funkcionalni sistem koji sadrži horizontalnu (između ministarstava) i vertikalnu (između kantonalnih institucija, viših nivoa vlasti i jedinica lokalne samouprave u sastavu Kantona) koordinaciju, neposredno usklađivanje procesa strateškog planiranja i budžetiranja, kao i sistemsku implementaciju, monitoring i evaluaciju razvojnih ciljeva. S tim u vezi, iako formiran ranije, krajem 2017. godine počeo je funkcionisati novi Ured za Evropske integracije, fondove, odnose s javnošću i kvalitet prema međunarodnom standardu Srednjobosanskog kantona, koji vrši funkciju koordinacije upravljanja razvojem za nivo SBK. Pored Ureda ključno tijelo u ovoj oblasti je Kantonalni odbor za razvoj (KOR)

Ured za evropske integracije, fondove, odnose sa javnošću i kvalitet prema međunarodnom standardu Srednjobosanskog Kantona je Ured Vlade SBK/KSB, te u skladu sa odredbama Uredbe o osnivanju („Službene novine SBK/KSB“, broj 13/2015) i Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji obavlja stručne, upravne i druge poslove za Vladu SBK/KSB.

Ured je određen da kao Jedinica za planiranje i upravljanje razvojem u SBK, priprema godišnje izvještaje o stanju implementacije Strategije razvoja SBK.

Sva kantonalna ministarstva i drugi kantonalni organi su zaduženi da aktivno učestvuju u razvojnim procesima u SBK, te da imenuju službenike, kao predstavnike svojih organa, koji će biti zaduženi za vršenje poslova koordinacije i druge poslove utvrđene Strategijom razvoja.

Ured je 06.12.2017. godine, nakon svog osnivanja i popunjavanja kadrovskih kapaciteta, održao sastanak sa predstavnicima svih opština kantona s ciljem uspostavljanja saradnje i koordinacije u kontekstu budućeg razvojnog planiranja.

Ured ima stalnu potrebu za dodatnim obukama i edukacijama u smislu proširivanja postojećih znanja, razmjena iskustava, dobre prakse i svih aktivnosti vezanih za integrisanje i razvojno planiranje.

3.2. Izazovi u upravljanju razvojem

Dio projekata koji su predviđeni Strategijom razvoja je prolongiran, zamijenjen projektima koji su bili ostvarivi ili otkazani, a zbog određenih nepredviđenih situacija koje su nastale nakon završenog procesa planiranja i izrade Akcinog plana. Potrebno je imati u vidu da je ovo prva integrisana strategija razvoja SBK te je uspostava sistema i procesa bila njena primarana inicijalna funkcija, dok se istinski razvojni efekti očekuju u narednom periodu te kroz izradu i provedbu budućih strategija.

Izostanak izrade izvještaja o implementaciji za 2016. godinu, kao i kašnjenje sa izradom ostalih relevantnih dokumenata, bilo je još jedna potvrda potrebe uspostavljanja funkcionalnijeg sistema, te jačanja kapaciteta svih službenika uključenih u proces upravljanja razvojem SBK.

Trenutni nedostaci upravljanja razvojem na nivou SBK i izazovi sa kojima se organi uprave susreću u provedbi Strategije, mogu biti ublaženi jačanjem postojećeg Ureda, kao i uspostavljanjem efektivnog i funkcionalnijeg mehanizma za planiranje i upravljanje razvojem i međunarodnu saradnju. Uz institucionalno jačanje, neophodno je planirati materijalno-tehničko i kadrovsko osnaživanje razvojnih mehanizama na nivou kantona, te podizanje nivoa znanja, vještina i kapaciteta službenika koji će biti angažovani na poslovima planiranja i upravljanja razvojem kantona u ministarstvima i drugim institucijama, koji su najdirektnije odgovorni za koordiniranje mjera i provedbu konkretnih projekata iz Strategije razvoja i akcionih planova u skladu sa Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH ("Službene novine Federacije BiH", broj: 32/17).

Pored navedenog, ključnu ulogu u procesu realizacije strategije imaće i lokalne zajednice SBK. U narednom periodu potrebno je sistem izvještavanja unaprijediti kroz poboljšanje sistemskog praćenja indikatora razvoja na svim nivoima, razmjenu informacija i interakciju sa Uredom za evropske integracije, fondove, odnose s javnošću i kvalitet prema međunarodnom standardu Srednjobosanskog kantona. Pored toga priprema planova rada za ministarstva treba biti bazirana na usvojenim strateškim dokumentima (i njihovim akcionim planovima) koji su direktno vezani za budžet i program javnih investicija SBK.

4. PREGLED PROVEDBE STRATEGIJE ZA PRETHODNU GODINU

Pregled provedbe Strategije priprema se u svrhu informisanja svih relevantnih aktera o realizovanim strateškim mjerama i aktivnostima u prethodnoj godini, te se odnosi samo na elemente vezane za provedbu mjera u prethodnoj godini. Pregled provedbe Strategije razvoja SBK za 2017. godinu pripreman je kao zaseban dokument, ali čini dio cjelovitog izvještaja o razvoju SBK za 2017. godinu.

Ovdje je potrebno istaknuti da Akcioni plan za period 2017.-2019. godina nije usvojen na nivou SBK, te se kao osnova ovog pregleda koristi Akcioni plan 2016.-2018. godina. Pregled provedbe Strategije razvoja SBK za 2017. godinu, baziran je na nalazima Izvještaja o implementaciji Strategije razvoja SBK 2016.-2020. godina za 2017. godinu, kojeg je Vlada SBK na 80. sjednici održanoj 05.03.2018. godine usvojila.

Nakon Uvodnog dijela, u dokumentu Pregled provedbe Strategije razvoja SBK za 2017. godinu, predstavljena je struktura strategije, dat kratak sažetak Akcionog plana za period 2016.-2018. godina, a potom i ukupan pregled provedbe Strategije za 2017. godinu. U dijelu 5 dat je pregled provedbe Strategije po ciljevima i prioritetima za 2017. godinu, a potom i pregled finansijskih ulaganja za 2016. i 2017. godinu.

4.1. Struktura strategije

U dokumentu Strategije razvoja SBK za period 2016. – 2020. godina utvrđena je vizija razvoja koja odražava namjeru i širinu promjena koje građani SBK žele u periodu od 2016. do 2020. godine. Vizija je karakteristična za SBK – objedinjava geostrateški centralni položaj SBK u srcu Bosne, vrijednost i dobrotu ljudi, veliko prirodno bogatstvo, te težnju SBK da postane prostor ugodnog življenja koji pruža priliku za uspjeh.

Definirana vizija glasi: „Iz srca Bosne ključa ljepota i dobrota čovjeka, bogatstvo prirode, gdje se ugodno živi i svaki čovjek ima priliku za uspjeh.“

4.2. Kratki sažetak Akcionog plana 2016.-2018. godina

Provedba Strategije razvoja se osigurava kroz trogodišnje akcione planove koji sadrže sve mjere i aktivnosti/projekte u okviru strateških i prioritarnih ciljeva, a koje se planiraju provesti tokom trogodišnjeg planskog razdoblja. Također, Akcioni plan sadrži i finansijski okvir potreban za realizaciju, te određuje dinamiku i nosioce odgovornosti za realizaciju mjera. Trogodišnji akcioni plan se izrađuje po principu 1+2. Vlada SBK je Akcioni plan 2016-2018 usvojila 05.03.2018. godine.

Akcionim planom implementacije Strategije razvoja SBK za period 2016.- 2018. godina planirana sredstva za implementaciju projekata u 2016. godinu iznosila su 44.897.000 KM a za 2017. godinu 26.844.000 KM. Ukupno planirana sredstva u periodu 2016.- 2018. iznosila su 99.074.000 KM.

Tabela 25. : Iznos planiranih sredstava za realizaciju projekata uz Strategije Akcionim planom 2016.-2018.

Akcioni plan 2016.-2018.	Iznos planiranih sredstava		
	2016.	2017.	2018.
SC 1	5.712.000	12.679.000	14.782.000
SC 2	8.875.000	10.275.000	10.201.000
SC 3	30.310.000	3.890.000	2.350.000
Ukupno	44.897.000	26.844.000	27.333.000
	99.074.000 KM		

Akcioni plan 2016.-2018. godine sa finansijskim okvirom za implementaciju Strategije razvoja razrađen je po strateškim ciljevima i prioritetima na mjere i projekte sa definisanim nosiocima aktivnosti, periodom implementacije i iznosom planiranih sredstava.

Tabela 26. Pregled broja projekata po strateškim ciljevima u Akcionom planu 2016.-2018. godina

Strateški/prioritetni cilj	Broj projekata/mjera
S.C.1. Ojačati privredni sektor održivim korištenjem raspoloživih potencijala, prirodnih resursa, naslijeđa i tradicije	64
P.C.1. Unaprijediti korištenje raspoloživih prirodnih potencijala za razvoj poljoprivrede, šumarstva i prehrambene industrije	27
P.C.2. Unaprijediti zaštitu i korištenje šuma	15
P.C.3. Jačati privredu uz poticanje izvoznih aktivnosti	15
P.C.4. Poboljšati razvoj održivog turizma	7
P.C.5. Kreirati povoljno poslovno okruženje	0
S.C.2. Unaprijediti kvalitetu življenja i održivog društvenog okruženja	69
P.C.1. Poboljšati kvalitetu postojećih zdravstvenih usluga	12
P.C.2. Ojačati kapacitete, unaprijediti kvalitetu socijalnih usluga i poboljšati status korisnika usluga	11
P.C.3. Poboljšati kvalitetu obrazovanja	14
P.C.4. Smanjiti opasnost od kažnjivih i devijantnih ponašanja i poboljšati stepen sigurnosti građana SBK	25
P.C.5. Unaprijediti oblast kulture i sporta	7
S.C.3. Poboljšati infrastrukturu, komunalne usluge i stanje okoliša	46
P.C.1. Uspostava sistema za integrisano upravljanje okolišem	8
P.C.2. Unapređenje i razvoj infrastrukture	24
P.C.3. Uspostava integriranog sistema upravljanja otpadom	9
P.C.4. Zaštita i sanacija okolišnih komponenti	2
P.C.5. Zaštita i unapređenje korištenja prirodnih resursa i obnovljivih izvora energije	3

Za svaki definisani strateški cilj i prioritet postavljene su polazne i ciljne vrijednosti odabranih pokazatelja.

Akcionim planom 2016.-2018. godina obuhvaćeno je provođenje ukupno 179 projekata, od kojih najveći dio u okviru strateškog cilja 2. (69) prioritetnog cilja 1.1. (27)

4.3. Ukupan pregled provedbe Strategije za 2017. godinu

Na osnovu prikupljenih statističkih podataka može se reći da su kretanja u BiH ekonomiji, nakon izlaska iz globalne ekonomske krize, tokom 2015., 2016. i 2017. godine imala uzlaznu putanju. Raspoloživi pokazatelji ukazuju na blagi rast ekonomskih aktivnosti, međutim politička situacija, odsustvo strukturnih reformi i nedovoljan rast investicija i dalje sprečavaju brži ekonomski rast.

Ključni makroindikator razvoja ukazuje da SBK u proteklom periodu karakteriše blagi rast određenih pokazatelja, a što je najviše vidljivo u oblasti turizma i zapošljavanja.

Najznačajniji projekti u 2017. godini realizirani su u oblasti zdravstva, a neki od ključnih projekata su uvođenje certifikacije po FSC (Forest Stewardship Council) standardu u ŠPD Srednjobosanske šume d.o.o.

Sažetak najznačajnijih rezultata koji su ostvarili najveći doprinos strateškim ciljevima i prioritetima dat je u donjoj tabeli.

Tabela 27. Ostvareni rezultati u 2017. godini

Strateški/prioritetni cilj	Status	Ostvareni rezultati
S.C.1. Ojačati privredni sektor održivim korištenjem raspoloživih potencijala, prirodnih resursa, naslijeđa i tradicije		
P.C.1. Unaprijediti korištenje raspoloživih prirodnih potencijala za razvoj poljoprivrede, šumarstva i prehrambene industrije	11 odgođenih projekata, 7 u toku, 1 završen	<i>Kanton kontinuirano usklađuje svoje propise sa propisima viših nivoa vlasti u oblasti poticaja</i> <i>U 2017. godini sklopljen jedan Ugovor o zakupu poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države</i>
P.C.2. Unaprijediti zaštitu i korištenje šuma	2 projekta odgođena, 5 u toku, 1 završen	<i>Certificirano ŠPP Fojničko</i> <i>Ostvareno pošumljavanje ogoljenog i erozivnog zemljišta</i>
P.C.3. Jačati privredu uz poticanje izvoznih aktivnosti	2 projekta odgođena, 1 u toku, za ostale projekte nema podataka o statusu	/
P.C.4. Poboľjšati razvoj održivog turizma	9 projekata u toku, za ostale projekte nema podataka o statusu	/
P.C.5. Kreirati povoljno poslovno okruženje	2 projekta u toku, za ostale projekte nema podataka o statusu	<i>Urađen portal bestinvest (Portal for investment promotion) na engleskom jeziku i postavljen na REZ-ovoj web stranici (rez.ba/bestinvest) čiji je cilj promocija poslovnih zona i investicijskih potencijala općenito u općinama SBK/KSB koje pripadaju regiji Centralna BiH (7 općina)</i> <i>Projekt "TRIK za nove mogućnosti u zapošljavanju i poduzetništvu"</i> <i>Postignuti/očekivani rezultati:</i> <i>Rezultat 1 : - Uspostavljeno stalno radno tijelo pri Općini Travnik kao " Lokalno partnerstvo za zapošljavanje" (u 2017. godini) i usvojen Akcioni plan zapošljavanja koji uključuje biznis inkubator i Fond za zapošljavanje kao aktivne mjere poticaja općine (u 2018. godini)</i> <i>Rezultat 2: Funkcionalan i operativan biznis inkubator kao one-stop servis za generiranje samozapošljavanja među mladima u Travniku i šire je jedan od instrumenata poticaja aktivnih mjera zapošljavanja općine (tokom 2017. i 2018. godine)</i>
S.C.2. Unaprijediti kvalitetu življenja i održivog društvenog okruženja		
P.C.1. Poboľjšati kvalitetu postojećih zdravstvenih usluga	5 projekata završeno, za ostale nema podataka o statusu	<i>Nabavljen CT aparat</i> <i>Izvršena nabavka dva postrojenja za zbrinjavanje infektivnog otpada.</i>
P.C.2. Ojačati kapacitete, unaprijediti kvalitetu socijalnih usluga i poboľjšati status korisnika usluga	10 projekata u toku, za ostale nema podataka o statusu	<i>Nema podataka o ostvarenim rezultatima.</i>

P.C.3. Poboľjšati kvalitetu obrazovanja	9 projekata u toku, 4 projekta odgođena, 1 projekat završen	Usvojen Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju KSB (Sl. Novine KSB, broj:10/17) te Izmjene i dopune Zakona o osnovnom školstvu nalaze se u radnoj verziji
		Zakon o srednjem stručnom obrazovanju nalazi se u radnoj verziji
		Inovirani NPP-ovi nalaze se u radnoj verziji
		Sve redovne osnovne škole na području KSB, u sklopu Godišnjeg programa rada, izrađuju Inkluzivni školski razvojni program. Učenicima s posebnim potrebama, a koji imaju Rješenje o kategorizaciji, Vlada KSB i Ministarstvo obrazovanja kroz Javni poziv za prijem volontere, osigurava predmetnim učenicima pomoć i podršku asistenata u nastavnom procesu.
		Kroz 2016. godinu svi nastavnici imali su posjetu od strane privremeno imenovanih savjetnika za stručno pedagoški nadzor i samim tim stvorene su sve pretpostavke za imenovanje nastavnika u zvanje mentora i savjetnika. U 2017 godini ministrica Ministarstva obrazovanja, u skladu s Pravilnikom, a na prijedlog stručnog povjerenstva, izvršila je imenovanje (biranje) prvih nastavnika u osnovnim i srednjim školama u zvanja mentora i savjetnika.
		Ministarstvo obrazovanja nakon donošenja Zakona o obrazovanju odraslih radi na donošenju podzakonskih propisa.
		Projekt "Stručno obrazovanje kroz praktičnu nastavu u metalnom sektoru u BiH" Postignuti/očekivani rezultati u 2017. godini: nastavni planovi i programi za zanimanja bravar, zavarivač i CNC operater u tri partnerske škole izmijenjeni i prilagođeni praktičnoj nastavi, izvršena obuka članova radne grupe u didaktici i metodici, u izradi Priručnik za praktičnu nastavu za zanimanja: zavarivač, bravar i CNC operater, 5 firmi primilo minimalno 10 učenika na praksu. U projekt su uključene tri škole: Mješovita srednja tehnička škola Travnik, Mješovita srednja škola Novi Travnik i Srednja škola Novi Travnik.
Projekt "TRIK za nove mogućnosti u zapošljavanju i poduzetništvu" Postignuti/očekivani rezultati: Rezultat 1 : - Uspostavljeno stalno radno tijelo pri Općini Travnik kao " Lokalno partnerstvo za zapošljavanje" (u 2017. godini) i usvojen Akcioni plan zapošljavanja koji uključuje biznis inkubator i Fond za zapošljavanje kao aktivne mjere poticaja općine (u 2018. godini) Rezultat 2: Funkcionalan i operativan biznis inkubator kao one-stop servis za generiranje samozapošljavanja među mladima u Travniku i šire je jedan od instrumenata poticaja aktivnih mjera zapošljavanja općine (tokom 2017. i 2018. godine)		
Odgojno obrazovne ustanove preko kapitalnih investicija, obnavljaju školske prostore i veći dio škola koristi ekološki prihvatljivo gorivo.		
P.C.4. Smanjiti opasnost od kažnjivih i devijantnih ponašanja i poboljšati stepen sigurnosti građana SBK	13 projekata u toku, 6 projekata završeno	U prvih 9 mjeseci smanjen je broj krivičnih djela za 2%, od toga KD protiv imovine smanjena za 16% (smanjena KD teška krađa za 20% i krađa vozila za 2%, a povećana KD razbojništva za 11%). Krivična djela narkomanije povećana za 143%.
		U prvih 9 mjeseci smanjen broj prijavljenih maloljetnika koji su činili KD za 31%
		Izrađen elaborat o proširenju radarskog sistema na saobraćajnicama, napravljeno novo radarsko mjesto u Busovači (Kačuni)
		Smanjen broj saobraćajnih nezgoda za 5%
		Izvršeno sistematiziranje "policajac u zajednici", u toku popuna radnih mjesta u organizacionim jedinicama, stalni proces zbog fluktuacije kadra
		Povećan broj edukacijskih sati i predavanja u školama na temu izbjegavanja rizičnih ponašanja
		Pojačana medijska pokrivenost aktivnosti MUP-a Kantona
		Izvršeno sistematiziranje Jedinice za javni red i mir i operativno taktičku podršku u toku je kadrovska popuna jedinice te njeno materijalno tehničko opremanje
		Izvršeno sistematiziranje radnog mjesta psiholog
		Stvorena pravna pretpostavka za kvalitetnu uslugu zdravstvenog pregleda u MUP-u

		Izvršena rekonstrukcija Policijske ispostave Turbe, rekonstrukcija dežurane u PS Travnik. Izrađen idejni projekta za izgradnju zgrade PS Donji Vakuf, PS Kreševo. U toku izgradnja CIPS lokacije PS Kiseljak i PS Vitez. Izrađen glavni projekat za izgradnju zgrade PS Donji Vakuf, PS Kreševo. U toku izgradnja CIPS lokacije PS Kiseljak i PS Vitez. Nabavljene baterije za digitalne ručne radio stanice
P.C.5. Unaprijediti oblast kulture i sporta	Nema podataka o statusu projekata	/
S.C.3. Poboľšati infrastrukturu, komunalne usluge i stanje okoliša		
P.C.1. Uspostava sistema za integrisano upravljanje okolišem	4 projekta odgođena, 1 planiran ali nije realiziran, za ostale projekte nema podataka	/
P.C.2. Unapređenje i razvoj infrastrukture	2 projekta odgođena, 1 nije planiran za 2017., za ostale projekte nema podataka	/
P.C.3. Uspostava integriranog sistema upravljanja otpadom	2 projekta u toku, 1 projekat odgođen, za ostale projekte nema podataka	Projekat "Prerada komunalnog otpada kao alternativnog goriva u industriji cementa u BiH" Postignuti/očekivani rezultati u 2017. godini: Urađeni dokumenti 1. Analiza iskustava u proizvodnji i korištenju RDF u Jugoistočnoj Evropi 2. Utjecaj komunalnog otpada na okoliš na području ZDK, SBK/KSB i Sarajevskog kantona 3. Studija izvodljivosti implementacije/realizacije proizvodnje goriva iz otpada (RDF – Refuse Derived Fuel) na području ZDK (Studija razmatra područje ZDK, SBK/KSB i Sarajevskog kantona kao potencijalne snabdjevače komunalnim otpadom) 4. Preporuke za općine, javna komunalna preduzeća, regionalne deponije i privatni sektor o uspostavljanju infrastrukture za proizvodnju RDF-a Organizirani događaji (studijsko putovanje, seminari, radionice,) info dani: - Organizirano studijsko putovanje – posjeta postrojenju za mehaničko-biološku obradu otpada u okviru kompanije Gorenje Surovina u Mariboru - Informativni događaji – (3 Info dana) - Radionica za novinare – (1 radionica) - Seminari sa Federalnim ministarstvom okoliša i turizma – 4 seminara - Seminar o mogućnostima za proizvodnju RDF-a, prezentacija Studije izvodljivosti i Preporuka za općine, JKP i privatni sektor – 1 seminar - Seminar/trening za sakupljače otpada (JKP, regionalne deponije i privatni sektor) – 1 seminar Implementacija Komunikacijske strategije koja je urađena u okviru projekta u 2016. godini (izrada štampanih promotivnih materijala, Facebook projekta, web stranica projekta itd.)
P.C.4. Zaštita i sanacija okolišnih komponenti	Nema podataka	/
P.C.5. Zaštita i unapređenje korištenja prirodnih resursa i obnovljivih izvora energije	Nema podataka	/

4.4. Pregled provedbe strategije po ciljevima i prioritetima za 2017. godinu

U Akcionom planu Strategije razvoja SBK za period 2016.–2018. godina planirano je provođenje ukupno 179 projekata. Detaljan pregled stanja implementacije u 2017. godini dat je po strateškim i prioritetnim ciljevima u Tabeli 27.

Tabela 28. Pregled implementacije projekata iz Strategije razvoja Srednjobosanskog Kantona 2016-2020. u 2017. godini

Oznaka	Strateški cilj/prioritet	Status projekata					
		Planirano projekta	U toku	Odgoden	Završen	Nije realizovan	Projekti koji nisu inicijalno planirani 2017.g. ¹¹
S.C.1	<i>Ojačati privredni sektor održivim korištenjem raspoloživih potencijala, prirodnih resursa, naslijeđa i tradicije</i>	64	25	15	2	0	0
P.C.1.1.	Unaprijediti korištenje raspoloživih prirodnih potencijala za razvoj poljoprivrede, šumarstva i prehrambene industrije	27	7	11	1	0	0
P.C.1.2.	Unaprijediti zaštitu i korištenje šuma	15	5	2	1	0	0
P.C.1.3.	Jačati privredu uz poticanje izvoznih aktivnosti	15	1	2	0	0	0
P.C.1.4.	Poboljšati razvoj održivog turizma	7	9	0	0	0	0
P.C.1.5.	Kreirati povoljnije poslovno okruženje	0	2	0	0	0	0
S.C.2	<i>Unaprijediti kvalitetu življenja i održivog društvenog okruženja</i>	69	32	4	12	0	0
P.C.2.1.	Poboljšati kvaliteta postojećih zdravstvenih usluga	12	0	0	5	0	0
P.C.2.2.	Ojačati kapacitete, unaprijediti kvaliteta socijalnih usluga i poboljšati status korisnika usluga	11	10	0	0	0	0
P.C.2.3.	Poboljšati kvaliteta obrazovanja	14	9	4	1	0	0
P.C.2.4.	Smanjiti opasnost od kažnjivih i devijantnih ponašanja i povećati stepen sigurnosti građana Kantona	25	13	0	6	0	0
P.C.2.5.	Unaprijediti oblast kulture i sporta	7	0	0	0	0	0
S.C.3	<i>Poboljšati infrastrukturu, komunalne usluge i stanje okoliša</i>	46	2	7	0	0	0
P.C.3.1.	Uspostava sistema za integrirano upravljanje okolišem	8	0	4	0	1	0
P.C.3.2.	Unapređenje i razvoj infrastrukture	24	0	2	0	0	1
P.C.3.3.	Uspostava integralnog sistema upravljanja otpadom	9	2	1	0	0	0
P.C.3.4.	Zaštita i sanacija okolišnih komponenti	2	0	0	0	0	0
P.C.3.5.	Zaštita i unapređenje korištenja prirodnih resursa i obnovljivih izvora energije	3	0	0	0	0	0
	Ukupno	179	58	26	14	1	1

Prema prikupljenim inputima od strane lokalnih i regionalnih sudionika o aktivnostima i projektima provedenim u izvještajnom razdoblju može se konstatovati kako je u prethodnoj godini završeno 14 projekata, u toku je bilo 58 projekata, 26 projekata je odgođeno te 1 projekat nije realizovan.

¹¹ Napomena: projekti koji nisu planirani, ali su provedeni i doprinose strategiji

Jedan projekat nije bio inicijalno planiran u 2017. godini, ali je isti proveden i direktno doprinosi Startegiji razvoja (Uspostava informacionog sistema u oblasti prostornog planiranja).

Kao što je vidljivo iz gornje tabele, najviše projekata provedeno je u okviru Strateškog cilja 2., odnosno društvenog sektora i to prioriternih ciljeva 2.1. i 2.4. koji se odnose na oblasti zdravstva i sigurnosti.

U odnosu na prethodnu godinu, primjetna je tendencija rasta broja realizovanih projekata i projekata u toku. Dakle, u 2016. godini, ukupan broj završenih projekata iznosio je 6, dok u 2017. godini ukupan broj završenih projekata iznosi 14. Što se tiče projekata u toku, ukupan broj u 2016. godini iznosio je 64, dok u 2017. godini iznosi 58.

Nedostatak finansijskih sredstava, prostornih i kadrovskih kapaciteta predstavljaju jedan od osnovnih problema implementacije planiranih projekata. Također, važno je istaći da se izrađuju i planovi za realizaciju budućih projekata, koji su u skladu sa propisima i odredbama kantonalnog Ministarstva finansija.

4.4. Pregled finansijskih ulaganja za 2016. i 2017. godinu

U narednim tabelama dat je pregled finansijskih ulaganja za realizaciju strateških projekata kako za 2016., tako i za 2017. godinu, s obzirom da izvještaj o realizaciji Strategije za 2016. godini nije izrađen.

Za realizaciju strateških projekata u 2016. godini planiran je ukupan iznos od 44.897.000,00 KM, od čega gotovo 70% za projekte iz oblasti zaštite okoliša. Od navedenog iznosa, realizovan je iznos od 17.220.992,00 KM odnosno 38,36% planiranih sredstava.

Tabela 29. Pregled planiranih i realizovanih sredstava za strateške projekte i mjere u 2016. godini

Strateški cilj	Ukupno planirano 2016.	Realizovana sredstva				
		Vlastita sredstva	Drugi budžetski izvori	EU/Drugi fondovi	Ukupno realizovano 2016.	% ukupne realizacije
SC1. Ojačati privredni sektor održivim iskorištavanjem raspoloživih potencijala, prirodnih resursa, naslijeđa i tradicije	5.712.000,00	916.780,00	0,00	0,00	916.780,00	16,05%
SC2. Unaprijediti kvalitetu življenja i održivoga društvenoga okruženja	8.875.000,00	12.706.242,00	0,00	0,00	12.706.242,00	143,17 %
SC3. Poboľjšati infrastrukturu, komunalne usluge i stanje okoliša	30.310.000,00	455.000,00	2.944.943,00	1.082.737,00	4.482.680,00	14,79 %
UKUPNO	44.897.000,00	13.193.242	2.944.943	1.082.737,00	17.220.922,00	38,36%

Iz sredstava Fonda za zaštitu okoliša sufinansiran je niz projekata iz oblasti zaštite okoliša, a iznos ukupnog sufinansiranja iznosio je 1.082.737,00 KM. Procenat ukupne realizacije projekata iz oblasti društvenog razvoja u 2016. godini iznosio je 145% zahvaljujući velikom iznosu sredstava koja su uložena za poboljšanje kvaliteta postojećih zdravstvenih ustanova.

Ukoliko se posmatra 2017. godina, može se zaključiti da je ukupan iznos realizacije 95,34% odnosno od ukupno 26.844.000,00 KM planiranih sredstava za implementaciju razvojnih projekata, realizovan je iznos od 25.591.999,00 KM.

Tabela 30. Pregled planiranih i realizovanih sredstava za strateške projekte i mjere u 2017. godini

Strateški cilj	Ukupno planirano 2017.	Realizovana sredstva				
		Vlastita sredstva	Drugi budžetski izvori	EU/Drugi fondovi	Ukupno realizovano 2017.	% ukupne realizacije
SC1. Ojačati privredni sektor održivim iskorištavanjem raspoloživih potencijala, prirodnih resursa, naslijeđa i tradicije	12.679.000	2.772.346	200.000	828.795	3.801.142	29,98%
SC2. Unaprijediti kvalitetu življenja i održivoga društvenoga okruženja	10.275.000	14.458.684	68.661	399.503	14.926.848	145,27%
SC3. Poboljšati infrastrukturu, komunalne usluge i stanje okoliša	3.890.000	868.908	4.785.110	1.209.992	6.864.010	176,45%
UKUPNO	26.844.000	18.099.938	5.053.771	2.438.290	25.591.999	95,34%

Najviše realizovanih sredstva u 2017. godini je u okviru Strateškog cilja 2. (14.926.848,00 KM), pri čemu nivo realizacije iznosi 145%.

U okviru Strateškog cilja 3. Realizovan je iznos od 6.864.010,00 KM, a procenat ukupne realizacije iznosio je čak 176%. Najmanje realizovanih sredstava je u oblasti ekonomskog razvoja (30 % plana).

Dakle, upoređujući 2017. sa 2016. godinom u pogledu izdvojenih sredstava za implementaciju Strategije može se zaključiti da je u 2017. godini realizovano ukupno 25.591.999,00 KM, što je za 8,4 miliona KM više u odnosu na prethodnu godinu. Dodatno, procenat realizacije finansijskog plana je porastao sa 38% na 94% planiranih sredstava. Ovo je rezultat činjenice da je planirani finansijski obuhvat bio mnogo realniji (približno 27 miliona KM u 2017. godini naspram približno 45 miliona KM u 2016. godini), ali i evidentnog porasta kapaciteta za upravljanje razvojem u SBK.